

1^e tussentijdse
rapportage

Dantumadiel
2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding.....	4
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer	5
Programma 2: Mienskip.....	18
Programma 3: Soarch en Wolwêzen.....	25
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	41
Programma 5: Wenjen en Omjouwing.....	50
Programma 6: Iepenbiere Romte	62
Algemiene dekkingsmiddels	71
Overhead	73
Heffing VPB	75
Onvoorzien	76
Totaaloverzicht financieel effect 1e rapportage 2020.....	77
Effecten voor de meerjarenraming 2021-2023	79

Inleiding

Op basis van artikel 6 van de financiële verordening wordt u doormiddel van de tussentijdse rapportage tweemaal per jaar geïnformeerd over de voortgang van de programmadoelen en de financiële stand van zaken. Voor u ligt de 1e tussentijdse rapportage over 2020.

Wat staat er in deze rapportage

Per programma volgt een rapportage op de voortgang van de doelen, subdoelen en activiteiten uit de begroting 2020. Naast de doelen wordt er per programma een overzicht van de financiële afwijkingen gegeven. Doordat de rapportage afgerond is op duizendtallen kunnen er marginale afwijkingen plaatsvinden in de tellingen.

Rapportage op voortgang doelen

Door middel van stoplichten wordt de voortgang weergegeven, de betekenis van de icoontjes leggen wij hieronder uit:

	Groen: Realisatie doelstelling ligt op schema..
	Oranje: Realisatie doelstelling loopt vertraging op, maar wordt nog wel gehaald.
	Rood: Realisatie van de doelstelling wordt niet gehaald.
	Vinkje: Activiteit is gehaald / gereed.

Indien een stoplicht op **oranje** of **rood** staat dan is een toelichting verplicht.

Corona

Tijdens het opstellen van de 1e tussentijdse rapportage wordt er nog gewerkt aan een monitor om de gevolgen van de Corona crisis te kunnen volgen. Vanwege de onzekerheden over welke financiële gevolgen deze crisis voor de gemeente heeft wordt hier nog niet over gerapporteerd in de 1e tussentijdse rapportage. In de tweede rapportage van 2020 wordt hier uitgebreider over gerapporteerd.

Tûk Utjaan

Bij het vaststellen van de begroting 2020-2023 heeft de raad tevens het besluit genomen tot het invoeren van een structurele taakstellende bezuiniging vanaf 2021 van 5% per programma (exclusief programma 3). Omdat de financiële positie erg wankel is heeft het college op 14 januari 2020 het besluit genomen om in 2020 al een 1e stap te zetten door 5% te bezuinigen op de beïnvloedbare budgetten 2020 en deze budgetten af te ramen bij de 1e tussentijdse rapportage. Het resultaat van deze eerste bezuiniging op de beïnvloedbare budgetten bedraagt € 115.000 en is verwerkt in het resultaat van de 1e tussentijdse rapportage 2020.

Resultaat 1e rapportage

Het resultaat van de 1e rapportage 2020 bedraagt € 371.000 voordelig waardoor de begroting 2020 na verwerking van de 1e rapportage uitkomt op een nadelig resultaat van € 745.000.

Het college van burgemeester en wethouders.

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, R. Kempenaar
Programmaregisseur : D. de Jong, S. Elverdink
Programmamanager : H. Verbunt

Inleiding:

Dienstverlening is een kerntaak van de gemeente.

Daaraan is in de afgelopen jaren dan ook de nodige aandacht besteed, wat onder andere tot uitdrukking kwam in de ontwikkeling en vaststelling van een aantal documenten, zoals de Besturings- en Organisatiefilosofie 2017 (BOF), Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân 2018 en natuurlijk het nieuwe Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022.

Vanuit het organisatiemotto 'Samen, persoonlijk en in de buurt' zal worden gewerkt aan het optimaliseren van onze dienstverlening. Daarbij wordt deze raadsperiode ingezet op de hierna onder 101.1 t/m 101.3 genoemde speerpunten.

Eén van de opbrengsten van de programmamarkt van maart 2019 is daarbij dat er extra aandacht komt voor bewustwording over (digitale) laaggeletterdheid en hulp voor en doorverwijzing van mensen die daaraan behoefte hebben.

Ten aanzien van interne dienstverlening en bedrijfsvoering worden alleen doelen of activiteiten opgenomen als die bijdragen aan een betere (externe) dienstverlening aan de klant. Het belang van een goede interne bedrijfsvoering voor onze externe dienstverlening is onmiskenbaar.

Gebiedsgericht werken – een vorm van collectieve dienstverlening – maakt onderdeel uit van het programma Mienskip, maar een gebiedsgerichte benadering is natuurlijk ook terug te vinden bij de doelstellingen op het gebied van een krachtig en eigentijds bestuur.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente.

Het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda.

Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). In het veiligheidsdomein is het formuleren en realiseren van smart-doelstellingen door de afhankelijkheid van ketenpartners daarom niet altijd mogelijk.

Bij het bepalen van de doelen, speerpunten en activiteiten is zoveel mogelijk aangesloten op het bestaande beleid en de actuele ontwikkelingen op het gebied van veiligheid.

De inspanningen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving behoren in de regel tot de reguliere activiteiten en daar waar extra inspanning wordt gevraagd, zijn deze (door alle programma's heen) expliciet op activiteitsniveau opgenomen (bijvoorbeeld bij jeugdoverlast en evenementen). Tijdens de eerder gememoreerde programmamarkt bleek dat toezicht en handhaving op het gebied van overlast in de openbare ruimte meer aandacht verdient. Een maatregel in dat kader is de aanstelling en inzet van jeugd-BOA's.

De ontwikkelingen op het gebied van burger- en overheidsparticipatie en nieuwe democratie zijn niet aan onze gemeente voorbijgegaan. Sterker nog, het gemeentebestuur van Dantumadiel zet al jaren in op een grote(re) rol voor de burger als het gaat om zeggenschap over en invloed op het beleid en de eigen woon- en leefomgeving. Die lijn is in het bestuursakkoord 'Ús Dantumadiel' en daarom ook in dit programma doorgetrokken. Dantumadiel wil een sterke en zelfstandige gemeente zijn, waarbij het bestuur dicht bij de burger blijft en daarmee ook nauwe contacten onderhoudt.

Die sterke positie is mede gebaseerd op een gezonde financiële huishouding.

Op grond van het BBV wordt het financieel beleid (inclusief belastingen) jaarlijks verwerkt in de toelichting(en) en paragrafen bij de begroting en meerjarenraming (en niet in de doelen).

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Hoofddoelstelling:

De gemeente Dantumadiel is een resultaatgerichte organisatie met focus op klantgerichte dienstverlening, goed toegesneden op de toekomst en met als speerpunten het verbeteren van de dienstverlening, een veilige woon- en leefomgeving, een krachtig en eigentijds bestuur en een gezond financieel beleid voor de lange termijn.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Verbeteren van de dienstverlening

Kerdoelen

101.1 Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden, neemt verder toe

Speerpunt:

- Optimaliseren digitale dienstverlening en benutten van kansen op dat gebied.

101.2 Beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid

Speerpunten:

- Persoonlijke, servicegerichte en integrale dienstverlening, afgestemd op behoeften van inwoners en op doelgroepen (toegankelijkheid via meerdere kanalen);
- Hoge klanttevredenheid;
- Optimaliseren loketfunctie.

101.3 Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen

Speerpunten:

- Klantgerichte, efficiënte en effectieve bedrijfsvoering en werkprocessen;
- Deregulering.

Onderwerp: Veilige woon- en leefomgeving

Kerdoel

102 De inwoners voelen zich veiliger, zowel thuis als in de openbare ruimte

Speerpunten:

- Ondernijning;
- High Impact Crimes (overvallen, straatroven, geweldsdelicten en woninginbraken);
- Jeugd en veiligheid (jeugdgroepen en middelengebruik);
- Sociale veiligheid (waaronder personen met verward gedrag en overlast door burens);
- Evenementenveiligheid;
- Wijkagenten.

Onderwerp: Krachtig en eigentijds bestuur

Kerdoel

103 De gemeente heeft een eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie

Speerpunten:

- Sterke zelfstandige gemeente;
- De inwoners centraal;
- Een bestuur dat ruimte geeft aan de samenleving;
- Een gemeente die vanuit eigenheid communiceert en zich profileert.

Onderwerp: Financieel degelijke en zuinig beleid

Kerdoel

104 Gezond financieel beleid voor de lange termijn

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
101.1	Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden neemt verder toe			
	Vanaf 2020 is statusinformatie over de voortgang van aanvragen raadpleegbaar via 'mijn overheid'.	Vanaf 2020 gebruiken we 'mijn overheid' om poststukken digitaal te verzenden, om statusinformatie over aanvragen te delen met aanvragers en onderzoeken we de mogelijkheid om steeds meer gemeentelijke diensten via 'mijn overheid' aan te bieden.		In 2020 wordt deze ontwikkeling ingevoerd door de implementatie van het nieuwe zaakstelsel
	In 2020 kan 80% van alle producten en diensten digitaal worden aangevraagd.	In 2019 wordt een Plan van Aanpak gemaakt voor de digitalisering, waarbij informatiemanagement en de ambities voor de dienstverlening worden betrokken.		Na de implementatie van het zaakstelsel zal worden ingezet op het realiseren van digitale aanvraagformulieren voor producten en diensten op de website. Aangezien de implementatie vanaf 1 oktober zal zijn, zal naar verwachting dit doel in 2021 worden gerealiseerd.
101.2	Beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid			
	Vanaf 2019 worden de digitale vaardigheden van onze klanten in samenwerking met onze netwerkpartners verbeterd.	Door inzet van onze medewerkers worden klanten actief geholpen (samen aanvraag doen en het bieden van hulp bij het zoeken van informatie)) om gebruik te kunnen maken van onze dienstverlening en waar nodig en gewenst doorverwezen naar onze netwerkpartners.		Veelal zien we in de praktijk dat binnen het sociale netwerk de betreffende hulp wordt geboden bij het aanvragen van producten en diensten. Veelal neemt een familielid al contact op met de gemeenten voor producten of diensten. Daarnaast wordt indien nodig een afspraak ingepland op het gemeentehuis indien mensen er zelf niet uitkomen. Ook zijn er maatschappelijke instellingen zoals het bolwerk, vluchtelingenwerk en bibliotheek die onze inwoners ondersteunen bij het invullen van formulieren

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Bewustwording en herkenning van (digitale) laaggeletterdheid bij medewerkers.		Voltooid! Continue proces
	De gemeente heeft een nieuwe website o.b.v. toptakenfuncties, duidelijk taalgebruik en eenvoudig in te vullen formulieren.	Jaarlijks monitoren wij het gebruik van onze website en overige diensten en producten om de toegankelijkheid, kwaliteit en terugkoppeling naar de klant te verbeteren.		Tweewekelijks wordt een rapportage gestuurd naar onze kwaliteitsmedewerker met daarop de 'fouten' op de website. Deze worden direct opgelost en aangepast. Dit gaat om juistheid, taalgebruik en – fouten en ook over onvolledige formulieren, onjuiste mailadressen etc.
	De waardering van de dienstverlening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0.	Jaarlijks monitoren wij de klanttevredenheid en -bejegening gericht op het verbeteren van onze dienstverlening.		Er wordt momenteel gemonitord op een aantal servicenormen per kanaal. Echter het monitoren van tevredenheid of bejegening is nog niet mogelijk. Er zal in 2020 onderzocht worden op welke wijze tevredenheid en bejegening kan worden gemeten.
	De waardering van de klantbejegening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0.	Wij investeren in een organisatie-ontwikkelingsprogramma waarbij wij enerzijds leren denken en handelen vanuit de behoefte van de klant(klantbetrokken benadering) en anderzijds de zelfredzaamheid van de klant bevorderen.		Onder bejegening vallen onder andere indicatoren als deskundigheid, vriendelijkheid, duidelijkheid en meedenken met de klant. Binnen de 1e lijn dienstverlening wordt door middel van opleidingen en trainingen jaarlijks gewerkt aan deskundigheid en vriendelijkheid voor klanten. In het kader van duidelijkheid wordt er in 2020 gestart met de cursus duidelijke taal binnen de gehele organisatie. Tevens zal in 2021 door middel van klantreizen in het omgevingstraject juist aandacht besteedt worden op welke wijze meegedacht kan worden met klant. Tot slot zal naar verwachting in 2022 een klanttevredenheids-onderzoek plaatsvinden via waarstaategemeente.nl

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	De loketfunctie wordt zodanig ingericht dat de wachttijden voldoen aan het in 2019 vast te stellen kwaliteitshandvest dienstverlening (inclusief servicenormen).	Klantstromen worden voortdurend gemonitord, onderzocht en voorspeld om daar in de dienstverlening/inrichting loketfunctie rekening mee te kunnen houden.		In 2020 wordt het kwaliteitshandvest voor de organisatie ontwikkeld en vastgesteld waarop de monitoring en sturing kan plaatsvinden
		Uitvoering pilot bezorging reisdocumenten.		Activiteit schrappen, reeds verwerkt in jaarrekening 2019
101.3	Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen			
	Alle geharmoniseerde werkprocessen ondersteunen een klantgerichte, efficiënte en effectieve dienstverlening.	De beschrijving en harmonisatie van werkprocessen wordt afgerond.		De harmonisatie van werkprocessen is afgerond.
		Wij gaan onze werkprocessen analyseren en in 2020 aan de hand van klantreizen onze werkprocessen inrichten. De afhandeling van de werkprocessen vindt digitaal plaats.		Deze activiteit staat voor 2020 op de rol. Eerst vindt implementatie van het nieuwe zaak- en klantcontactstelsel plaats
	Vanaf 2020 voldoet 80% van de dienstverlening aan de vast te stellen servicenormen.	De in 2019 op basis van het dienstverleningsconcept vastgestelde servicenormen worden doorlopend gemonitord op naleving.		In 2020 wordt het kwaliteitshandvest voor de organisatie ontwikkeld en vastgesteld waarop de monitoring en sturing kan plaatsvinden.
	In 2020 is de APV in het kader van deregulering en vermindering lastendruk gescreend en opnieuw vastgesteld.	In 2020 wordt een taskforce deregulering samengesteld, die regelingen gaat screenen op onnodige regels, met name bedoeld om te komen tot vermindering van de administratieve lastendruk.		Deze activiteit staat voor 2020 op de rol.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
102	De inwoners voelen zich veiliger, zowel thuis als in de openbare ruimte			
	Voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit zoals mensenhandel, arbeidsuitbuiting, witwassen en drugshandel.	Een ondermijnings-beeldanalyse is uitgevoerd en opgeleverd en leidt tot een plan van aanpak.		Eind 2019 is het geografisch ondermijningsbeeld opgeleverd. Het vervolgplan van aanpak is in het eerste kwartaal besproken in de gezagsdriehoek van het lokale politieteam. In januari 2020 heeft een ondermijningsavond plaatsgevonden met als doelgroep de inwoners en ondernemers van het buitengebied (agrariërs).
		Bibob-toetsing conform de vastgestelde Bibob-beleidslijn (vergunningen, subsidië). Dit betekent inzet op bewustwording en training van medewerkers en meer inzet op screening aan de voorkant.		Er is steeds meer aandacht voor het instrument binnen de werkprocessen van vergunningen. Er hebben al diverse Bibob-toetsen plaatsgevonden. Er wordt op dit moment gewerkt aan actualisatie van de betreffende beleidsregels.
		Bevorderen bestuurlijke en ambtelijke integriteit d.m.v. training, bewustwording, gedragscode, screening etc.		Een pilot training op het gebied van bewustwording medewerkers is uitgevoerd en kan voortaan gebruikt worden. Beleid en regelingen hebben vertraging opgelopen door veranderingen in landelijke wet- en regelgeving (WNRA, nieuwe ambtenarenwet) zodat nieuwe uitwerking van de diverse elementen nodig is. Planning vaststelling is verschoven naar mei /juni 2020.
		Consequente toepassing 'Handhavings-arrangement art. 13B Opiumwet'.		Lopende, tot dusver zijn er in 2020 geen drugspannen gesloten op grond van deze burgemeesters-bevoegdheid.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Verlagen van het aantal High Impact Crimes en de onveiligheidsgevoelens (op basis van de index onveiligheidsgevoelens WSJG).	Buurtpreventieprojecten (o.a. WhatsApp buurtpreventie) worden actief gestimuleerd.		Gemeente en politie stimuleren buurtpreventie spontaan (via gewone en social media) en naar aanleiding van inbraken. Voorlichting en preventieacties zijn doorlopende activiteiten (flyers, witte voetenacties, donkere dagen offensief e.d.) die mede worden afgestemd op en afhankelijk zijn van cijfers omtrent High Impact Crimes.
		Voorlichting en preventieacties in samenwerking met politie.		Voorlichting en preventieacties zijn doorlopende activiteiten (flyers, witte voetenacties, donkere dagen offensief e.d.) die mede worden afgestemd op en afhankelijk zijn van cijfers omtrent High Impact Crimes.
		Bevorderen van de meldings- en aangiftebereidheid (continueren preventieproject 'Meld Nu').		Ook dit betreft een doorlopende activiteit waarbij het accent afwisselend op verschillende delicten ligt (bijvoorbeeld hennep of inbraken).
	Voorkomen dat inwoners overlast ervaren van jeugdgroepen en groepsgedrag in de openbare ruimte.	De groepsaankpak wordt doorontwikkeld; conform deze aanpak worden groepen in beeld gebracht en wordt op maat een plan van aanpak ontwikkeld en uitgevoerd.		Aan deze aanpak wordt in voorkomende gevallen uitvoering gegeven.
		Inzet outreachende jongerenwerker VNN.		De jongerenwerker (via Verslavingszorg Noord-Nederland) wordt ingezet. Zie programma 3 Wolvézen en Soarch, doel 3.01.
		Meer toezicht vanuit team FTH ondermeer door het aanstellen en de inzet van BOA's met taakaccent jeugd.		Gelet op de financiële situatie zijn er voor 2020 geen extra middelen beschikbaar gesteld. De extra middelen zullen via de PPN aangevraagd worden in samenwerking met Feiligens en team Mienskip.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	De aanpak van overlast (in het kader van sociale veiligheid) heeft prioriteit in en op basis van het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022.	Toepassen Wet aanpak woonoverlast.		Dit is een ultimatum remedium en wordt alleen toegepast bij extreme gevallen. Voor de toepassing van deze wet is eind 2019 een beleidsregel vastgesteld. Er heeft nog geen toepassing plaatsgevonden.
		Bij elke melding van overlast o.b.v. complexe problematiek vindt een analyse plaats voor de meest gerichte hulpverlening en aanpak.		'Eenvoudige' overlastmeldingen worden door toezicht en handhaving (T&H) opgepakt. Bij ernstige en/of langdurige overlast, waaraan multi-problematiek ten grondslag ligt, wordt een analyse gemaakt voor een effectieve aanpak door gemeente (Veiligheid, T&H en gebiedsteam) en stakeholders (o.a. politie, woningcorporatie).
	Alle vergunningplichtige evenementen voldoen aan de veiligheidsvoorschriften van de gemeente en de hulpdiensten, o.a. ter voorkoming van dodelijke ongevallen, dan wel zwaar letsel bij evenementen.	Afhankelijk van de risico-inventarisatie organiseren wij voor een evenement een startbijeenkomst.		Bij grote(re) evenementen met hogere risico's wordt een startbijeenkomst of vooroverleg georganiseerd.
		Een evenement met hogere risico's wordt altijd geëvalueerd.		Op basis van de ervaringen en het verslag van T&H wordt een dergelijk evenement met organisatoren geëvalueerd.
		Er is structureel toezicht en handhaving op grote evenementen.		In het recent vastgestelde VTH-beleid is er prioriteit gegeven aan toezicht op evenementen. Dit houdt in dat er structureel toezicht plaatsvindt op evenementen. Dit toezicht vindt risicogestuurd plaats. Dit toezicht wordt vorm gegeven door de toezichthouders publiek domein, toezichthouders bouw en toezichthouders milieu.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Meer toezicht in het kader van de Drank- en Horecawet en strafrechtelijk optreden bij overtreding.		In het recent vastgestelde VTH-beleid is er prioriteit gegeven aan toezicht op drank- en horeca inrichtingen. Dit toezicht vindt structureel plaats. Daarnaast is er een sanctiestrategie vastgesteld voor het bestuurs- en strafrechtelijk optreden bij overtredingen.
		Vergunningverlening optochten overeenkomstig plan van aanpak optochten praalwagens; handhaving op de voorschriften door team FTH i.s.m. de politie.		Voor optochten met praalwagens bestaan vaste vereisten voor aanvragen en een vast pakket aan voorschriften voor de vergunning. Per optocht vindt dit jaar vooroverleg plaats met organisatoren over o.a. afmetingen, alcoholgebruik e.d. Er wordt toezicht uitgeoefend en bevindingen worden zo nodig met organisatoren gedeeld en kunnen consequenties hebben. Het plan van aanpak wordt jaarlijks opnieuw tegen het licht gehouden, gelet op de opgedane ervaringen en voortschrijdend inzicht.
	De gemeente maakt zich sterk voor een uitbreiding van de formatie voor geografisch georiënteerde wijkagenten (> 2 fte voor Dantumadiel).	De burgemeester zal in diverse (overleg)gremia (driehoek, RBPO NN) pleiten voor meer geografisch georiënteerde wijkagenten.		Binnen de huidige formatie van wijkagenten in de basiseenheid is een uitbreiding voor Noardeast-Fryslân niet realistisch. Bij meer wijkagenten o.b.v. landelijk beleid zal ervoor worden gepleit deze (ook voor Noardeast-Fryslân) geografisch in te zetten.
	De gemeente streeft in het kader van zichtbaarheid/toegankelijkheid van de politie naar 4 inloopsprekuren per jaar van de wijkagenten.	De burgemeester zal zich voor Dantumadiel inzetten voor 4 inloopsprekuren per jaar van de wijkagent.		De politie organiseert in het kader van "Politie zichtbaar in de wijk" in drie kernen in de gemeente Dantumadiel een inloophmiddag met wijkagenten voor inwoners.
		De websites van gemeente en politie worden gescreend op toegankelijkheid voor en duidelijkheid over het doen van aangiften, meldingen en klachten.		Via de website van de gemeente kunnen online diverse meldingen worden gedaan. Aangezien de website van de politie landelijk wordt geregeld, heeft de gemeente daar geen invloed op.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
103	De gemeente heeft een eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie			
	Versteving van de zelfstandige positie mede door krachtige samenwerking in en buiten de gemeente.	Een sterk en ondernemend college dat actief investeert in contact met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen in de gemeente – vernieuwend en toekomstgericht – op basis van een per jaar vast te leggen plan van aanpak (PvA). Zie ook programma 4, paragraaf 1.1.		Het college is actief in het zoeken van contact en verbinding met de samenleving middels 'Sko ris oan'. Er zijn ontmoetingen en gesprekken middels 'Brochje mei B&W' en de 'Dorpenronde'. Ook het contact met maatschappelijke instanties, verenigingen en mensen met een spilfunctie wordt voortdurend gezocht en onderhouden. Daardoor worden bestaande netwerken ook benut. De input uit deze activiteiten wordt zonedig omgezet in afspraken met en acties vanuit de stakeholders of gemeente. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak.
		Onderdeel van het PvA is ook een dorpenverkenning/-toer van het college welke uitmondt in gezamenlijke afspraken en acties.		Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak.
		Onderzoek naar wat daarnaast nodig is om een verdere versteving van de zelfstandige positie vorm te geven, bijvoorbeeld door specifieke functies voor advies, ondersteuning, of facilitering van bestuur en samenleving.		Er is binnen de ambtelijke organisatie inmiddels invulling gegeven aan gefocuste inzet voor Dantumadiel op specifieke taken en functies. Op dit moment loopt er een evaluatietraject.
		De samenwerking met de dorpen wordt verder aangehaald en de samenwerking met Noardeast-Fryslân en in regionaal en provinciaal verband wordt maximaal benut.		Zie hiervoor onder 'Sko ris oan'. De samenwerking binnen de bestaande verbanden (met Noardeast-Fryslân, binnen ANNO e.d.) wordt goed onderhouden en benut.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Raad en college bieden ruimte aan initiatieven uit de samenleving en meer zeggenschap voor de burger.	Doorontwikkeling positie en betrokkenheid van de raad m.b.t. burgerparticipatie/overheid sparticipatie (workshops, kennisdeling, digitale leeromgeving nieuwe democratie, e.d.).		Groepen in de samenleving zijn actief gestimuleerd om hun mening/zorg kenbaar te maken aan de raad. Activiteiten in het kader van onder andere de nieuwe Omgevingswet starten dit jaar. Vanuit de raad is een klankbordgroep opgericht, die het proces zal ondersteunen.
		Pilots waarbij zeggenschap en budgetverantwoordelijkheid wordt overgedragen.		De methode Plan X Feanwâlden heeft plaatsgevonden als pilot. Feanwâlden gaat deze pilot presenteren aan het college en de raad.
	De samenleving herkent de gemeente als een sterke en zelfstandige gemeente, waarin de inwoners centraal staan.	Op eigen manier vanuit eigenheid communiceren over onze gemeente.		
		Inloopsprekuren voor college.		Er zijn geen inloopsprekuren maar inwoners kunnen te allen tijde een afspraak maken. Voor ondernemers is er de mogelijkheid tot inbelsprekuren.
		Collegevergaderingen en hoorzittingen in de dorpen houden.		Collegevergaderingen vinden een keer per maand plaats in een van de dorpen en worden vooraf gegaan door een brochure.
		College en organisatie leggen actief contact met en betrekken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, waaronder mensen met een spilfunctie in de samenleving, maar ook mensen die minder kunnen meekomen (zoals minder (digitaal) geletterden) door extra ondersteuning (maatjes). Zie hiervoor ook 1e activiteit bij subdoel 1.		Er worden regelmatig bezoeken afgelegd door het college.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Sterke netwerken in de samenleving zoals verenigingen, kerken en voedselbanken benutten om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Zie hiervoor ook 1e activiteit bij subdoel 1.		Er vindt eenmaal per jaar overleg plaats met onder meer predikanten en huisartsen.
104	De gemeente voert op financieel gebied een degelijk en zuinig beleid*			

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Dienstverlening</i>
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast-Fryslân (2018)
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2018)
<i>Veilige woon- en leefomgeving</i>
Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 Noord-Nederland (Politie)
Integraal Veiligheidsbeleid Noordoost Fryslân 2013-2017 (verlengd t/m 2018)
Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Fryslân
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Handhavingsarrangement en 0-beleid art. 13B Opiumwet
<i>Krachtig en eigentijds bestuur</i>
Bestuursakkoord Ús Dantumadiel
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân (2018)
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2018)
<i>Gezond financieel beleid voor de lange termijn</i>
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Gemeente Noardeast-Fryslân	Via een centrumregeling en een dienstverleningshandvest is de ambtelijke dienstverlening door Noardeast-Fryslân aan Dantumadiel vastgelegd en daarmee is de gemeente Noardeast-Fryslân een belangrijke partij bij het realiseren van doelstellingen door alle programma's heen.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	364	364	0	364
Lasten	-2.949	-2.949	-7	-2.956
Saldo baten en lasten	-2.585	-2.585	-7	-2.592
Toevoegingen aan reserves	-1.309	-9	0	-9
Onttrekkingen aan reserves	1.368	68	0	68
Geraamd resultaat	-2.526	-2.526	-7	-2.533

Toelichting op de wijzigingen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal baten	0	
Lasten		
Burgemeester en Wethouders		
• De kosten voor de verzekeringspolis 'aansprakelijkheid gemeente' waren niet opgenomen in de begroting.	-27	S
Ombuigingen		
• Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	11	I
Overig		
• Verschillen kleiner dan € 25.000.	9	I
Totaal lasten	-7	
Totaal saldo wijzigingen	-7	

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, G. Wiersma
Programmaregisseur : M. Jansen
Programmamanager : L. Venekamp

Inleiding

Vitale en levendige dorpsgemeenschappen vormen samen een vitale en levendige gemeente. Activiteiten en evenementen op het gebied van sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband, verbindt mensen en vergroot de levendigheid van de dorpen. Het is daarom belangrijk initiatieven blijvend aan te jagen en te ondersteunen en samenwerking te stimuleren.

Met het oog op de bevolkingsontwikkelingen wil de gemeente de basisvoorzieningen op peil te houden en waar mogelijk met de inwoners, ondernemers en dorpsbelangen initiatieven oppakken om een plus mogelijk te maken op het voorzieningenniveau. Het realiseren van een toekomstbestendige voorzieningenstructuur (waaronder goede onderwijshuisvesting) zal vorm moeten krijgen mét de betrokken partners (zoals schoolbesturen, sportverenigingen, kerken, bedrijven) en de dorpen (inwoners). Hierbij wordt vormgegeven aan een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt.

Jongeren met een goed opleidingsniveau en met de juiste vaardigheden en competenties hebben meer kansen op de arbeidsmarkt. Daarom wordt binnen dit programma ingezet op talentontwikkeling en goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt.

Van een overheid die beslist en stuurt en daar waar nodig mensen en organisaties daarbij betreft, veranderen we naar een overheid die inwoners en instellingen faciliteert bij door hen aangedragen ideeën. De rol van de gemeente is binnen dit programma dan ook vaak die van:

- een 'netwerkende overheid', die samenwerking zoekt met andere partijen en daarmee gezamenlijk doelen bepaalt;
- een responsieve, participerende overheid, die ruimte geeft aan maatschappelijke initiatieven van onderop en deze ondersteunt;
- een betrokken overheid die voorkomt dat mensen niet mee kunnen komen of tussen wal en schip raken.

Vanwege de veranderende rol van de gemeente gaan we met initiatiefnemers en partners een proces in en het resultaat is niet altijd vooraf te bepalen. De doelen zijn dan minder 'smart' geformuleerd.

Om de resultaten te volgen wordt gebruik gemaakt van de burgerpeiling Waarstaatjegemeente die om de twee jaar plaatsvindt. Waar nodig wordt een eigen nulmeting uitgevoerd en door de gemeente zelf periodiek gemonitord.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van vitale gemeenschappen en van de leefbaarheid.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Sociale verbondenheid

Kerdoelen

201.1 Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers

Speerpunten:

- Aanbod van culturele activiteiten;
- Aanbod van cultuureducatie voor kinderen / jeugd;
- Sportactiviteiten;
- Verenigingsleven;
- Vrijwillige inzet in dorpen.

Waar gaat programma 2 'Menskip' over?

201.2 Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners

Speerpunten:

- Ondersteunen en versterken van initiatieven van onderop;
- Duidelijk gemeentelijk aanspreekpunt;
- Participatie van burgers;
- Samenhang in initiatieven waar mogelijk;
- Overheidsparticipatie / nieuw samenspel inwoners en overheid.

Onderwerp: Voorzieningenniveau

Kerdoel

202 Beter passend voorzieningenniveau

Speerpunten:

- Onderwijs;
- Culturele voorzieningen (culturele infrastructuur);
- Sportvoorzieningen;
- Overige maatschappelijke voorzieningen (en combi's).

Onderwerp: Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)

Kerdoelen

203.1 Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst

Speerpunten:

- Doelgroep jongeren;
- Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt.

Onderwerp: Verbondenheid met de streek

Kerdoelen

204 Versterken van de streekcultuur

Speerpunten:

- Samenwerkingsverbanden;
- Richten op kinderen basisschoolleeftijd–educatie;
- Initiatieven aanjagen en faciliteren;
- Inwoners zijn trots op de streek/gemeente waar ze wonen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
201.1	Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers			
	Het aantal mensen dat in aanraking komt en betrokken is bij culturele activiteiten is in 2022 toegenomen met 10% t.o.v. 2018 (nulmeting Waarstaatjegemeente).	Nieuwe (laagdrempelige) initiatieven op cultureel gebied worden gestimuleerd.		De ondersteuning van bestaande initiatieven gaat door. Nieuwe subsidieverzoeken voor culturele activiteiten worden in verband met de financiële situatie kritisch bekeken.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Toename van het aantal door inwoners georganiseerde activiteiten (o.a. cultuur en sport) al dan niet in verenigingsverband gericht op de levendigheid van de dorpen.	Er wordt een cultuurnota opgesteld waarna uitvoering zal worden gegeven aan de daarin opgenomen activiteiten.		Er wordt een nieuwe cultuurnota opgesteld.
		De sportnota 'Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen' wordt uitgevoerd. Daarin zijn speerpunten opgenomen ter versterking van verenigingen en verbetering van de samenwerking.		Er wordt uitvoering gegeven aan de nota. In het proces van het lokale sportakkoord zal in overleg met partijen gekeken worden naar de toekomst en de houdbaarheid van enkele uitgangspunt van de nota.
		De focus/rol van de gemeente ligt op de relatie met het gezondheidsbeleid (leefstijl) en met het onderwijs. Inzet van de Buurtsportcoaches is hierbij onmisbaar. Hier wordt de komende tijd stevig op ingezet (structureel te borgen).		Er wordt door de GGD momenteel input geleverd voor de nieuwe gezondheidsnota. De koppeling met preventie, o.a. in de vorm van sport en bewegen wordt hierin meegenomen. Overleg is er over het werkgeverschap van de buurtsportcoaches als ook de samenwerking met het basisonderwijs waar de basis ligt voor beweging en educatie.
		Overlegstructuur verenigingen-gemeente wordt geëvalueerd en indien wenselijk hervat op basis van een Lokaal Sportakkoord.		Het lokale sportakkoord vormt de komende jaren de basis voor de uitvoering van de gezamenlijke (overheid, inwoners, bedrijven) projecten op het gebied van sportstimulering. Verenigingen zijn belangrijke partijen waar in deze structuur overleg blijft plaatsvinden op grote lijnen als ook op verenigingsniveau.
201.2	Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners			
	Inwoners hebben meer mogelijkheden voor invloed op hun eigen leefomgeving.	Streken, wijken en dorpen worden gestimuleerd en gefaciliteerd op drie verschillende niveaus: belangenbehartiging burgerinitiatieven integrale projecten.		Er is veelvuldig contact met Dorpsbelangen en DOM Voor de DOM's zijn de procesgelden geregeld

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Het dorpeninitiatievenfonds "It is oan jo" wordt daartoe verder uitgewerkt en verruimd: er wordt vastgelegd wat gemeentelijke taken zijn, bij welke onderwerpen de gemeente betrokken moet blijven en voor welke onderwerpen geen gemeentelijke betrokkenheid nodig is.		Verruiming is niet mogelijk wel is er een bedrag zeker gesteld voor 2 tenders van €8000,- voor initiatieven.
		Sko ris oan wordt voortgezet en waar mogelijk wordt met de inwoners een uitvoeringsprogramma opgesteld en uitgevoerd.		Alle contacten/ inlopen waar inwoners om hun inbreng wordt gevraagd vinden plaats onder de vlag van Sko ris oan
202	Beter passend voorzieningenniveau			
	De maatschappelijke voorzieningen (voor sport, cultuur en ontmoeten) zijn toekomstgericht, betaalbaar en bereikbaar.	Er worden gebiedsgerichte processen doorlopen met inwoners, dorpen en initiatiefnemers, gericht op een toekomstgerichte voorzieningestructuur.		Er is een proces in ontwikkeling in Feanwâlden; voorbereidende fase (zie ook hieronder).
		Initiatieven van inwoners en dorpsbelangen om 'een plus op het basisvoorzieningen-niveau te realiseren worden gefaciliteerd door middel van 'It is oan jo'.		De regeling "It is oan jo" is weer beschikbaar.
		Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van en draagvlak voor een doelgroepenzwembad.		De gesprekken met de werkgroep zwembad hebben nog niet geleid tot een concreet voorstel.
	Het aanbod van onderwijs-, voorschoolse en andere maatschappelijke voorzieningen wordt geclusterd met het oog op meer samenwerking en multifunctioneel gebruik. In 2020 is op één locatie een nieuw initiatief ontwikkeld.	In 2020 is voor één locatie de clustering van maatschappelijke voorzieningen uitgewerkt (inventarisatie voorzieningen, mogelijkheden tot clustering, besluit inclusief planning).		De bouw van de Campus Damwâld bevindt zich in de laatste fase (geplande oplevering juli 2020). In Feanwâlden zijn ook ontwikkelingen opgestart (zie ook hierboven en hieronder).
		De agenda voor onderwijsvoorzieningen (2017) met kansrijke locaties voor Integrale Kindcentra wordt jaarlijks geactualiseerd.		Schoolbesturen hebben overleg gehad over de prioritering tussen de scholen in Feanwâlden en Wâlterswâld. Zij hebben er voor gekozen om eerst te starten met een onderzoeken voor nieuwbouw in Feanwâlden.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		In 2020 wordt toegewerkt naar ontschotting van middelen voor voor- en vroegschoolse educatie, (passend) onderwijs en jeugdzorg t.b.v. de realisatie van Integrale Kindcentra.		Zie programma S&W
203.1	Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst.			
	Alle basisschoolkinderen maken kennis met nieuwe ICT-ontwikkelingen, techniek en digitalisering (zoals leren programmeren, robotica, 3D-printing).	Projecten op het gebied van technologie en zorg worden in samenwerking met Kennislab ontwikkeld.		Er zijn meerdere activiteiten uitgevoerd, zoals: de opening van Handel Centrum in Westereen: een centrum dat jong en oud ruimte geeft om te ondernemen. Het biedt leerplekken, ondersteunt in digitale marketing en helpt om te ondernemen en te groeien. Iespakket Wetenschap en Techniek voor de basisscholen.
	Het aantal leerlingen van het primair- en voortgezet onderwijs dat gedurende hun schooltijd in aanraking komt met meerdere culturele activiteiten is in 2022 met 10% toegenomen t.o.v. 2018.	De samenwerking tussen scholen, culturele instellingen en musea stimuleren door voorwaarden op te nemen in de subsidieovereenkomsten en beschikkingen.		Bestaande samenwerkingen worden voortgezet. Er zijn geen nieuwe bijgekomen.
204	Versterken van de streekcultuur			
	Initiatieven en activiteiten zijn beter op elkaar afgestemd / met elkaar verbonden. Mensen vinden elkaar bij het voorbereiden van en bezoeken van culturele activiteiten en evenementen.			In 2019 afgerond.
	Het aantal scholen dat aandacht besteedt aan de cultuurhistorie van de regio is in 2022 toegenomen met 10% t.o.v. 2018.	In overleg met Markant de samenwerking tussen scholen, lokale musea en andere erfgoedinstellingen stimuleren.		Het onderdeel samenwerking is opgenomen in de subsidievoorwaarden.

Onderwerp beleidsdocumenten
Sociale verbondenheid
It is oan jo?
(concept) Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
Vorzieningenniveau
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFKA
Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen (2016)
Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
Kennislab
Verbondenheid met de streek
Frysk Taalbelied 2017-2020 (vastgesteld door Dantumadiel, Ferwerderadiel en Kollumerland)
Nog op te stellen Cultuurnota NEF en Dantumadiel; met aandacht voor de streekgebonden verschillen die er ook binnen NEF zijn en voor specifieke Dantumadielse onderwerpen.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	868	868	81	949
Lasten	-3.937	-3.937	-12	-3.950
Saldo baten en lasten	-3.070	-3.070	69	-3.001
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	110	110	0	110
Geraamd resultaat	-2.960	-2.960	69	-2.891

Toelichting op de wijzigingen Programma 2: Mienskip

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Project Campus Damwald		
Het gebouw van de voormalige basisschool De Fontein is verkocht voor € 313.500. Dit is € 81.000 hoger dan de begrote verkoopopbrengst.	81	I
Totaal baten	81	

Bedragen x € 1.000		Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten			
Muziekonderwijs			
• De indexatie van de jaarlijkse bijdrage aan het muziekonderwijs was niet begroot.		-15	S
Ombuigingen			
• Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.		3	I
Totaal lasten		-12	
Totaal saldo wijzigingen		69	

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Programmaportefeuillehouder : G. Wiersma, K. Wielstra, R. Kempenaar
Programmaregisseur : H. Simons, A. Hofer
Programmamanager : G. Hettema

De transitie als gevolg van het in werking treden van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet heeft de afgelopen jaren van onze inwoners/cliënten, zorgaanbieders, hulpverleners en gemeente grote inspanningen geleverd. Ook in de toekomst blijven deze inspanningen van de partijen gevraagd om het sociale domein verder te transformeren. Met de transformatie van het sociaal domein wordt beoogd een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel tot stand te brengen. Met deze transformatie van het sociaal domein willen we bereiken dat mensen zelfredzaam en samenredzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan die inwoners die niet in staat zijn om dit op eigen kracht te doen.

Vanaf 2019 wordt deze transformatie verder vormgegeven door de inzet op preventie en de inzet op participatie en meedoen in de samenleving. Het transformeren van het sociale domein is een continu proces waar tezamen met inwoners, zorgaanbieders en overige belanghebbenden vorm aan moet worden gegeven. Eén van de opbrengsten van de programmamarkt 2019 is dat samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen als erg belangrijk wordt gevonden. Ook de bekendheid en zichtbaarheid van de diverse partijen is als aandachtspunt benoemd tijdens de programmamarkt.

De gemeente Dantumadiel streeft naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen. Binnen dit programma worden onze inwoners gestimuleerd om zoveel mogelijk te participeren in de samenleving. Een van onze speerpunten is om kinderen en jongeren veilig en gezond te laten opgroeien met voldoende mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling.

Hoofddoelstelling:

Inwoners in onze gemeente hebben de mogelijkheid om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Kerndoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Langer leven in gezondheid

Kerdoel

301 Langer leven in goede gezondheid

Speerpunten:

Verbeteren van de leefstijl:

- voorkomen misbruik genotmiddelen;
- verbeteren psychisch welbevinden;
- meer inwoners op gezond gewicht;
- voorkomen seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- verbeteren toegang tot zorg.

Onderwerp: Meer maatschappelijke participatie

Kerdoel

302 Meer maatschappelijke participatie

Speerpunten:

- zinvolle besteding van de dag;
- inkomen zekerstellen;
- schulden voorkomen;

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

- ondersteunen van mantelzorgers;
- bevorderen vrijwillige inzet;
- eenzaamheid/sociaal isolement tegenaan;
- vermindering laaggeletterdheid;
- ondersteuning bij zorgvraag.

Onderwerp: Gunstiger opvoedklimaat

Kerdoel

303 Gunstiger opvoedklimaat

Speerpunten:

- veilige passende leer- en leefomgeving (thuis en op school);
- versterken ouderschap;
- alle kinderen kunnen meedoen.

Bij de diverse kwantitatieve vergelijkingen wordt gebruik gemaakt van een peiljaar. Voor dit programma geldt voor de opgenomen vergelijkingen het peiljaar 2016. Indien gebruik wordt gemaakt van een specifieke nulmeting wordt dit expliciet vermeld bij het betreffende doel.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
301	Langer leven in goede gezondheid			
	<i>Volwassenen:</i> Het aantal inwoners (18 jaar en ouder) dat problematisch gebruik maakt van middelen als alcohol, drugs en tabak daalt.	Jaarlijks activiteitenprogramma 'Mei Feste Hân' uitvoeren (convenant VO-scholen, politie en gemeenten).		De evaluatie van dit samenwerkingsverband wordt verschoven naar het najaar 2020. Het nieuwe Activiteitenprogramma 2020/2021 wordt voorbereid. Het project "de gezonde school" loopt. Meer scholen worden door o.a. GGD gemotiveerd hieraan mee te doen. Ook wordt ingezet op beweegonderwijs op de scholen.
		Activiteitenprogramma van het Preventie- en Handhavingsplan 2018 – 2021 (o.g.v. Drank- en Horecawet) uitvoeren.		Na de eerder al gemelde vertraging door de focus op kostenbeheersing in het sociaal domein liggen de voorbereidingen voor het activiteitenprogramma op schema om dit in het najaar 2020 gereed te hebben en aan te kunnen bieden aan de raad. NB.: De huidige nota en het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma vormen nu nog het uitvoeringskader.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Hulpverlener VNN wordt ingezet voor begeleiding van verslaafde inwoners, en voor kennisvergroting van professionals.		De hulpverlener VNN wordt sinds 2019 hiervoor ingezet, met name op De Saad te Damwâld. Nu deze school sluit, zal heroriëntatie plaatsvinden op de inzet van deze functionaris.
		Uitvoeren activiteiten 'Rookvrije generatie'.		Dit is onderwerp van gesprek in te vormen nieuw beleid.
	Het aantal inwoners (18 jaar en ouder) met depressieve gevoelens neemt af.	Activiteitenprogramma Gezondheidsbevordering (nota Gezondheidsbeleid 2018 – 2021) uitvoeren.		Na de eerder al gemelde vertraging door de focus op kostenbeheersing in het sociaal domein, liggen de voorbereidingen voor het Activiteitenprogramma 2021 – 2022 (2jr.) op schema. Eerst wordt dit najaar de nota gezondheidsbeleid 2020 – 2025 vastgesteld. Vervolgens het Activiteitenprogramma. NB.: De huidige nota en Activiteitenprogramma vormen nu het uitvoeringskader.
	De deelname aan activiteiten door inwoners met een psychische kwetsbaarheid (18 jaar en ouder) neemt toe.	Activiteitenprogramma Gezondheidsbevordering (nota Gezondheidsbeleid 2018 – 2021) uitvoeren.		De nieuwe nota Gezondheidsbeleid 2020 – 2025 wordt geschreven. De vaststelling zal dit najaar zijn. 'Psychisch welbevinden' is een van de hoofdthema's. Activiteiten in dit kader worden meegenomen in het Activiteitenprogramma 2021 – 2022. NB. De huidige nota en Activiteitenprogramma vorm nu het uitvoeringskader.
	Het aantal inwoners (18 jaar en ouder) met overgewicht neemt af.	Activiteitenprogramma Gezondheidsbevordering (nota Gezondheidsbeleid 2018 – 2021) uitvoeren.		Ook 'Afname overgewicht' is een speerpunt in de nieuwe nota Gezondheidsbeleid en Activiteitenprogramma 2021 – 2022. De vaststelling van beide documenten zal dit najaar zijn. De huidige nota en Activiteitenprogramma vormen nu het uitvoeringskader.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Programma G!DS (Gezond in de Stad) uitvoeren.		Via projecten van GIDS (gezond in de stad) wordt ingezet op het voorkomen en bestrijden van overgewicht onderen kinderen en volwassenen. Het Bolwerk (fitheidstesten volwassenen) en de buursportcoaches voeren hiervoor diverse activiteiten uit.
	<i>Jeugd en jongeren:</i> Het aantal inwoners (tot 18 jaar) dat gebruik maakt van middelen als alcohol, drugs en tabak daalt.	Inzetten van jongerenwerkers voor jeugdproblematiek (inclusief genotmiddelen) op scholen en op straat.		De jongerenwerkers van VNN en Het Bolwerk werken hierin nauw samen. Nu De Saad gaat sluiten, zal een heroriëntatie op deze samenwerking en de rol van VNN moeten plaatsvinden. De outreachend jongerenwerker van VNN heeft een belangrijke taak in het begeleiden en doorverwijzen van verslaafde jongeren en ouders naar structurele hulpverlening.
		Hulpverlener VNN wordt ingezet voor begeleiding van verslaafde inwoners, en voor kennisvergroting van professionals.		De hulpverlener van VNN wordt sinds 2019 hiervoor ingezet.
		Jaarlijks activiteitenprogramma 'Mei fêste hân' (Integrale aanpak middelengebruik Noordoost Fryslân: convenant VO-scholen, politie en gemeenten) uitvoeren.		Het project "de gezonde school" loopt en wordt op diverse scholen uitgevoerd. Ook wordt ingezet op beweegonderwijs op de scholen. Via het project Mei fêste hân worden steeds meer scholen gemotiveerd dergelijke initiatieven op te pakken.
		Uitvoeren activiteiten 'Rookvrije generatie'.		Dit is onderwerp van gesprek in te vormen nieuw beleid.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	De deelname aan activiteiten door inwoners met een psychische kwetsbaarheid (tot 18 jaar) neemt toe.	Activiteitenprogramma Gezondheidsbevordering (nota Gezondheidsbeleid 2018 – 2021) uitvoeren.		De nieuwe nota Gezondheidsbeleid 2020 – 2025 wordt geschreven. De vaststelling zal dit najaar zijn. 'Psychisch welbevinden' is een van de hoofdthema's. Activiteiten in dit kader worden meegenomen in het Activiteitenprogramma 2021 – 2022. NB. De huidige nota en Activiteitenprogramma vorm nu het uitvoeringskader.
		Uitvoering geven aan welzijnsbeleid, o.a. ondersteuning jonge mantelzorgers.		Dit is in 2019 opgenomen in het reguliere beleid en hier wordt uitvoering aan gegeven.
	Het aantal inwoners (tot 18 jaar) met overgewicht neemt af (in relatie tot beweegnormen).	Uitvoering basistaken en aanvullend pakket Jeugdgezondheidszorg door GGD Fryslân (jaarlijks wordt het aanvullend pakket herzien).		Voor 2020 zijn er met de GGD Fryslân nieuwe afspraken gemaakt over het uitvoeren van projecten als: Pedagogische thuisbegeleiding ouder en kind, pedagogische begeleiding beroepsopvoeders en vrijwilligers, gezondheidsvoorlichting aan zwangere vrouwen (samen met verloskundige) en het verzorgen van KIES-trajecten (= trajecten voor schoolgaande kinderen met ouders die in een scheiding liggen of net zijn gescheiden). De schoolarts en schoolverpleegkundige van de GGD hebben tijdens de reguliere contactmomenten op de scholen, en de hiervoor genoemde contacten aandacht voor overgewicht bij kinderen en jongeren.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Activiteitenprogramma Gezondheidsbevordering (nota Gezondheidsbeleid 2018 – 2021) uitvoeren.		Na de eerder al gemelde vertraging door de focus op kostenbeheersing in het sociaal domein, liggen de voorbereidingen voor het Activiteitenprogramma 2021 – 2022 (2jr.) op schema. Eerst wordt dit najaar de nota gezondheidsbeleid 2020 – 2025 vastgesteld. Vervolgens het Activiteitenprogramma. NB.: De huidige nota en Activiteitenprogramma vormen nu het uitvoeringskader.
		Programma G!DS (Gezond in de Stad) uitvoeren.		Via projecten van GIDS (gezond in de stad) wordt ingezet op het voorkomen en bestrijden van overgewicht onderen kinderen en volwassenen.
	De ouderbetrokkenheid en de deelname van scholen aan preventieprogramma's over genotmiddelen wordt verhoogd.	Uitvoering basistaken en aanvullend pakket Jeugdgezondheidszorg door GGD Fryslân (jaarlijks wordt het aanvullend pakket herzien).		Meerdere activiteiten vanuit het convenant worden per klas georganiseerd. Ouders worden door de scholen en VNN nadrukkelijker bij deze opvoedingsproblematiek betrokken.
		Uitvoeren van het activiteitenprogramma 'Mei fêste hân'.		De evaluatie van dit samenwerkingsverband wordt verschoven naar het najaar 2020. Het nieuwe Activiteitenprogramma 2020/2021 wordt voorbereid. Het project "de gezonde school" loopt. Meer scholen worden door o.a. GGD gemotiveerd hieraan mee te doen. Ook wordt ingezet op beweegonderwijs op de scholen.
		Opvoedingsvaardigheden van ouders begint bij betrokkenheid. De positie van ouders en opvoeders wordt onderdeel van subsidiebesprekingen.		In de projecten is sinds 2019 ouderbetrokkenheid een nadrukkelijk onderdeel.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt teruggebracht naar 5% in 2020.	Er worden trainingen georganiseerd voor leerlingen ter voorkoming van seksueel grensoverschrijdend gedrag.		In 2020 worden er op De Saad en De Wingerd diverse trainingen gegeven en zijn er voorlichtingsbijeenkomsten over seksueel gedrag. Voor zowel leerlingen als ouders. Deze activiteiten worden door het samenwerkingsverband 'Mei fêste hân' voorgesteld.
	Het cyberpesten neemt af.	Er worden voorlichtingsactiviteiten (o.a. theaterstuk) georganiseerd in het kader van 'Mei fêste hân'.		Vanuit het samenwerkingsverband 'Mei fêste hân' worden in 2020 meerdere activiteiten voor de eerst vier klassen van het voortgezet onderwijs georganiseerd. Ook wordt ernaar gestreefd om in het najaar 2020 twee theatervoorstellingen over (cyber)pesten en het gebruik van social media voor alle 2e en 3e vo-klassen te organiseren.
302	Meer maatschappelijke participatie			
	Eind 2020 is het aantal inwoners dat zichzelf financieel redt toegenomen.	Er wordt voortdurend gecommuniceerd over minimaregelingen (waaronder het kindpakket).		Op diverse manieren wordt over minimaregelingen gecommuniceerd. Er wordt onderzocht welke wijze van communiceren het best passend is voor verschillende doelgroepen. Daarnaast is er een pilot gestart met de VoorzieningenWijzer. De minimaregelingen worden op inhoud, toepasbaarheid en communicatie gecheckt is samenwerking met het platform 'amoedecoaches'
		In 2020 worden voorbereidingen getroffen voor de inzet van een medewerker armoede en achterstanden (aandachtsgebied).		Deze activiteit is zo goed als afgerond en hier wordt voortgeborduurd.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Aanpak armoede en schulddienstverlening wordt verder geïntensiveerd.		Deze activiteit is zo goed als afgerond en hier wordt voortgeborduurd.
		Integrale intake en samenwerking bevorderen vanuit het team schulddienstverlening mét het gebiedsteam.		Deze activiteit is zo goed als afgerond en hier wordt voortgeborduurd.
	Het aantal inwoners (18 jaar en ouder) en jeugd en jongeren (tot 18 jaar) dat in armoede leeft neemt jaarlijks af.	Er wordt voortdurend gecommuniceerd over minimaregelingen (waaronder het kindpakket).		In 2019 is een nieuw convenant Kindpakket afgesloten. Hieraan is extra aandacht besteed bij de ondertekening. In de minimagids zijn verschillende ondersteuningsmogelijkheden opgenomen. Dit jaar wordt de startnotitie en het nieuwe beleidskader "Kindgericht en integraal armoeden en minimabeleid opgeleverd, hiervoor zijn voorbereidende werkzaamheden verricht.
	Eind 2020 is het aantal uitkeringsgerechtigden met een langdurige afstand tot de arbeidsmarkt met een zinvolle besteding van de dag toegenomen.	In 2020 wordt de pilot Meedoen uitgevoerd.		Het project heeft nog geen doorgang gevonden vanwege het ontbreken van middelen. Vanuit de versnellings-agenda, Regiodeal wordt ingezet op uitvoering van het project.
	Eind 2020 is het aantal overbelaste mantelzorgers gedaald naar maximaal 10%.	In 2020 is er een verbeterd aanbod respijtzorg gerealiseerd binnen het inkoopkader van de Wmo.		Inkoopproces is afgerond. Aanbieders worden met hogere tarieven verleid daadwerkelijk respijtzorg aan te bieden.
		Het beleidsplan "fan Wearde" is geactualiseerd en er wordt jaarlijks een nieuw actieplan opgesteld waarbij ook aandacht is voor de jonge mantelzorger. Dit in samenwerking met Het Bolwerk.		Het actieplan 2019 is uitgevoerd, aan het actieplan 2020 wordt uitvoering gegeven.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Het percentage inwoners dat als vrijwilliger actief is bedraagt eind 2020 50% (minimaal 1 keer per jaar vrijwilligerswerk gedaan).	De gemeente voert regie op het jaarplan en projecten van de welzijnsstichtingen om de zelfredzaamheid en participatie van inwoners te stimuleren (inzet van bijvoorbeeld huisbezoeken).		In het reguliere proces en werkwijze van het Bolwerk en netwerkpartners, alsook de gebiedsteams wordt doorlopend ingezet op het vergroten van de deelname (percentage) aan vrijwilligerswerk door inwoners en cliënten. Gemeente voert regie hierop. Op dit moment lijkt dit wel een ambitieuze doelstelling. Het percentage ligt in onze gemeente op 45%. In Noord Nederland is dit één van de hoogste percentages.
	Het aantal inwoners dat in een sociaal isolement verkeert, neemt af in een periode van 4 jaar.	De gemeente voert regie op het jaarplan en projecten van de welzijnsstichtingen om de zelfredzaamheid en participatie van inwoners te stimuleren (inzet van bijvoorbeeld huisbezoeken).		Gemeente, het Bolwerk en netwerkpartners hebben in 2019 in diverse plaatsen activiteiten georganiseerd i.h.k.v. de landelijke actieweek tegen eenzaamheid. O.a. is een bewustwordingscampagne gelanceerd, zijn er workshops, cursussen, netwerkbijeenkomsten en lezingen georganiseerd en is er frequent brede communicatie richting inwoners. Er zijn doorlopend (regie) overleggen met het Bolwerk m.b.t. de uitvoering van de jaarplannen en het opstarten van nieuwe projecten.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Jaarlijks worden er ontmoetingen georganiseerd tussen het gebiedsteam en zorgaanbieders om de verdere samenwerking te versterken.		In juni 2019 heeft een zorgfestival plaatsgevonden. De accountmanager Sociaal Domein is, i.s.m. met de toezichthouder Wmo, aanjager om de samenwerking tussen gemeente en aanbieders continue en structureel te verbeteren. Dit is een regulier en doorlopend proces. Ook (provinciale) themabijeenkomsten bieden gelegenheid tot ontmoeting.
		Er wordt ingezet op de deelname aan activiteiten door inwoners met een beperking door het aanbod van activiteiten inzichtelijk en toegankelijk te maken.		Regulier proces en werkwijze. Naast Noordoosthelpt.nl, brengt de accountmanager Sociaal Domein het lokale aanbod doorlopend bij het gebiedsteam onder de aandacht. De website wordt gemiddeld tussen de 200 en 300 inwoners per maand bezocht.
	In 2020 worden de regionale afspraken ten aanzien van personen met verward gedrag lokaal uitgevoerd en dit zorgt jaarlijks voor een afname van het aantal meldingen.	De gemeente voert in 2020 de lokale afspraken met ketenpartners over personen met verward gedrag (woningbouw, welzijnswerk, zorgaanbieders) uit.		De Friese aanpak omtrent Personen met verward gedrag is gerealiseerd. Er is o.a. een gespecialiseerde vervoerder gecontracteerd; een crisislocatie ingericht; een meldpunt (tel nr) ingericht voor inwoners en instanties; inwoners en instellingen zijn geïnformeerd over de aanpak en het meldpunt; en de interne organisatie is voorbereid en uitgerust. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Wet verplichte GGZ per 2020.
		GGD en gemeenten hebben een centraal meldpunt (24/7 bereikbaar) ingericht voor meldingen en hulpverlening voor personen met verward gedrag.		Het meldpunt is ingericht en inwoners en instellingen zijn hierover geïnformeerd.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Eind 2020 is het aantal inwoners dat laaggeletterd is afgenomen.	Er worden verspreid over de gemeente digitaalhuizen geopend om een optimale toegang voor laaggeletterden te organiseren.		Gebleken is dat het digitaalhuis in de bibliotheek van De Westereen geen geschikte plek is. Er is nu een pilot gestart om het digitaalhuis te plaatsen in het logistiekcentrum van ROC de Friese Poort in De Westereen. In combinatie met het verwerken van onder andere de boeken van de bibliotheek daar zou het logistiek centrum kunnen uitgroeien en bij uitstek een plek zijn voor het digitaalhuis.
		Er worden themamiddagen en doorlopend cursussen georganiseerd om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en een goede doorverwijzing te realiseren (digitaalhuisplus).		In overleg met het Friesland College wordt gezocht naar mogelijkheden voor uitbreiding uren taal coördinator
		De mogelijkheden van combinaties van opvoeding en taal worden onderzocht.		I.o. met digitaalhuizen en Friesland College wordt hier invulling aan gegeven
		Ingezet wordt op de communicatie richting inwoners (briefwisseling en website) en de gemeente hanteert daarbij een maximaal niveau geschikt voor laaggeletterden.		Partoer heeft in samenwerking met een groep laaggeletterden vier brieven gescreend. Ook de minimagids wordt bekeken
	In 2020 wordt ingezet op het bereiken van doelgroepen en het optimaliseren van de dienstverlening.	Jaarlijks wordt de cliënttevredenheid gemeten ten aanzien van de Wmo.		De resultaten van het cliënttevredenheidsonderzoek 2019 zijn in november 2019 aan de raad aangeboden, in 2020 wordt een nieuw onderzoek uitgevoerd.
		Jaarlijks wordt de cliënttevredenheid gemeten ten aanzien van de Jeugdwet.		De resultaten van het cliënttevredenheidsonderzoek 2019 zijn in november 2019 aan de raad aangeboden, in 2020 wordt een nieuw onderzoek uitgevoerd.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Er wordt voortdurend op een passende manier gecommuniceerd richting inwoners over onafhankelijke cliëntondersteuning.		Over OCO en de partij(en) die OCO voor ons uitvoeren wordt regelmatig gecommuniceerd in flyers en op Noordoosthelpt.nl. Reminders over de dienstverlening worden naar teamleiders gestuurd.
		De bekendheid van het gebiedsteam wordt structureel verder vergroot.		In de communicatie en in de samenwerking met partners wordt hier nadrukkelijk aandacht aan besteed
		In 2020 wordt de werkwijze 18-/18+ verder uitgevoerd. Dit betreft een goede overgang tussen Jeugdwet, Wmo en Participatiewet.		In 2019 is een onderzoek gedaan naar de wijze waarop onze gemeente invulling geeft aan de RMC- en leerplichttaken. Op basis hiervan worden in 2020 deze taken van elkaar gescheiden. De RMC-taken worden volledig belegd bij het RMC Noord. Dit gaat bijdragen aan een sluitende aanpak voor jongeren in kwetsbare posities.
		De gemeente richt haar inkoopkader dusdanig in dat het mogelijk wordt om algemene voorzieningen te creëren om een beroep op een individuele maatwerkvoorziening te voorkomen en het ontschotten van middelen te bevorderen.		In Damwâld en De Westereen zijn Algemene Voorzieningen actief. Dit jaar zijn de kaders (beleid) rondom algemene voorzieningen verder vormgegeven. Zodat er in de toekomst meerdere algemene voorzieningen gerealiseerd kunnen worden.
	Eind 2020 is er nieuwe stuurinformatie beschikbaar op het gebied van het sociaal domein.	Ingezet wordt op het verkrijgen van zicht op doelen en middelen binnen het sociale domein.		Met het project Koersvast sturen op doelen en middelen, dat dit jaar afgerond wordt, wordt hier invulling aangegeven.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
303	Gunstiger opvoedklimaat			
	Eind 2021 zijn alle kinderen vóór de schoolgerechtigde leeftijd in beeld.	Zorgcoördinatoren/pedagogen worden ingezet om het kind in beeld te brengen en vroegtijdige achterstand te kunnen signaleren (0-4 jaar).		In het VVE beleid dat is vastgesteld eind december 2019 staat dat op alle peuteropvang locaties zorg coördinatoren worden ingezet per 1-1-2020. Deze activiteit is gerealiseerd.
		In 2020 is er een structuur waar JGZ, Onderwijs en gebiedsteam elkaar treffen voor afstemming over zorgleerlingen, zorg en/of onderwijs gerelateerd (passend onderwijs).		Bekeken wordt in samenwerking met de buurgemeenten waar wij gezamenlijk kunnen optrekken. Wat kan per regio en wat het beste per gemeente. Ieder op zijn eigen tempo.
	In 2020 is het aantal gedwongen uithuisplaatsingen en onder toezichtstellingen van kinderen gestabiliseerd.	Mogelijkheden van alternatieve pleegzorg wordt onderzocht met gezinsbegeleiding, uitvoering geven aan scheiden zonder schade.		Hier wordt in 2020 uitvoering aan gegeven
		De samenwerking tussen het gebiedsteam en ketenpartners wordt geïntensiveerd door het organiseren van jaarlijkse ontmoetingen. Onderdeel hiervan vormt ook de samenwerking met huisartsen en praktijkondersteuners.		De jaarlijkse ontmoeting is georganiseerd. Aan het gebiedsgericht werken dient desondanks meer inhoud te worden gegeven. In 2020 zal daar meer op worden ingezet.
	Eind 2020 is in de inzet van VVE voor doelgroepkinderen verhoogd van 10 naar 16 uur per week.	Eind 2020 wordt geëvalueerd met peuteropvangorganisaties en overige betrokkenen of de doelstelling uitbreiding VVE uren van 10 naar 16 uur gerealiseerd is.		Eind december is het VVE beleid begroting en uitvoering vastgesteld. Per 1-1-2020 bieden peuterorganisaties 16 uur VVE in de week aan (906 uur tussen 2,5 en 4 jaar) en is er een HBO coach op de groep volgens wettelijke eisen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Eind 2020 is de aanpak uitgevoerd op het gebied van (v)echtscheidingen en kindermishandeling.	Jaarlijks evalueren we ons actieplan Huiselijk geweld en Kindermishandeling en voeren we de activiteiten uit samen met onze partners (onderwijs, sportclubs, kerken, vrijwilligersorganisaties).		Evaluatie van gebruik handelingsprotocol en de Meldcode zal begin 2020 plaatsvinden. Het provinciaal actieplan Geweld hoort nergens thuis gaat eveneens begin 2020 van start middels werkgroepen. Tevens wordt begin 2020 een bestuurlijk advies uitgebracht over de facilitering en positionering van de aandachtfunctionarissen huiselijk geweld.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Langer leven in goede gezondheid</i>
Gezondheidsbeleid 2014-2017
In concept:
Gezondheidsbeleid/handhavingsbeleid
<i>Meer maatschappelijke participatie</i>
Kadernota "samen leven, sterk voor elkaar" (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Weerde, mantelzorgbeleid (2016)
"Het nieuwe jongerenwerken DDFK"
In Concept
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018/(2019)
Armoedebeleid (2018/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Visiedocument harmonisatie welzijnswerk
<i>Gunstiger opvoedklimaat</i>
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Werk-en Leerbedrijf NEF	Uitvoering Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Mobiliteitsburo Noordoost Fryslân	De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytstjerksteradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
	leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	De centrumgemeente is Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	7.379	7.379	2.045	9.424
Lasten	-31.378	-30.848	-1.774	-32.622
Saldo baten en lasten	-24.000	-23.470	272	-23.198
Toevoegingen aan reserves	-1	-1	0	-1
Onttrekkingen aan reserves	1	208	0	208
Geraamd resultaat	-24.001	-23.263	272	-22.991

Toelichting op de wijzigingen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Voor- en vroegschoolse educatie		
Op basis van de voorlopige toekenningsbeschikking 2020 voor het onderwijsachterstandenbeleid kan het budget voor voor- en vroegschoolse educatie bijgesteld worden. Dit betreft een specifieke uitkering vandaar dat zowel de baten als lasten met hetzelfde bedrag worden bijgesteld.	91	I
PW bijstand algemeen (BUIG)		
De Rijksuitkering BUIG 2020 kan op basis van de voorlopige beschikking 2020 bijgesteld worden.	209	I
Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO)		
Op basis van de voorlopige toekenningsbeschikking 2020 voor de overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers kan het budget bijgesteld worden. Dit betreft een specifieke uitkering vanwege de Corona crisis vandaar dat zowel de baten als lasten met hetzelfde bedrag worden bijgesteld.	1.719	I
Peuterspeelzalen		
De verplaatsing van huurinkomsten zorgt voor een verschuiving van baten in programma's 3 en 6. Door deze mutatie worden de huurinkomsten op hetzelfde programma verantwoord. In dit programma is sprake van hogere baten en in programma 6 van lagere baten, per saldo is de wijziging budgetneutraal.	26	S
Totaal baten	2.045	

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten		
Voor- en vroegschoolse educatie		
Op basis van de voorlopige toekenningsbeschikking 2020 voor het onderwijsachterstandenbeleid kan het budget voor voor- en vroegschoolse educatie bijgesteld worden. Dit betreft een specifieke uitkering vandaar dat zowel de baten als lasten met hetzelfde bedrag worden bijgesteld.	-91	I
Maatwerkvoorzieningen Jeugd 18-		
Veilig Thuis heeft aangegeven dat zij haar wettelijke taken in 2020 niet kan uitvoeren met het beschikbare budget en dat dit risico's met zich mee brengt. De Friese gemeenten stellen daarom extra budget beschikbaar voor Veilig Thuis 2020, mogelijk dat er bij de meicirculaire door het Rijk hiervoor geld aan de gemeenten beschikbaar wordt gesteld.	-28	I
Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO)		
Op basis van de voorlopige toekenningsbeschikking 2020 voor de overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers kan het budget bijgesteld worden. Dit betreft een specifieke uitkering vanwege de Corona crisis vandaar dat zowel de baten als lasten met hetzelfde bedrag worden bijgesteld.	-1.719	I
Vervoer		
Bijstelling conform de begroting van het Mobiliteitsbureau. Per saldo een daling van de lasten in 2020 met € 17.000 en in 2021 en structureel van € 8.000. De daling wordt met name veroorzaakt door bezuinigingen.	17	S
Peuterspeelzalen		
Door de omvorming van het peuterspeelzaalwerk in 2018 kan het budget voor peuterspeelzalen structureel bijgesteld worden.	36	S
Ombuigingen		
Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	11	I
Totaal lasten	-1.774	
Totaal saldo wijzigingen	272	

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, R. Kempenaar
Programmaregisseur : W. Oosterhuis
Programmamanager : M. van den Bosch

Inleiding

De gemeente Dantumadiel wil de bedrijvigheid bevorderen en staat voor het waarborgen van een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat. Mede door een actieve benadering van de ondernemers en met name in die sectoren die de Dantumadielse economie dragen (landbouw, bouw, metaal, zorg en recreatie). Daarnaast wordt ingezet op het behouden en versterken van de detailhandel in de kernen, waardoor de leefbaarheid gewaarborgd blijft.

Op het gebied van bedrijfsvestiging wil de gemeente zich inzetten voor het verbeteren van de kwaliteit en het beheer van bestaande bedrijventerreinen. De vestiging van lokaal gebonden, kleinschalige bedrijven heeft hierbij de voorkeur. Vestigings- dan wel uitbreidingsmogelijkheden zijn er op dit moment onder meer voor het bedrijventerrein bij de Westereen, Damwâld en voor het bedrijventerrein De Zwette te Feanwâlden. De komende tijd wil gemeente Dantumadiel zich oriënteren op de behoefte en goede invulling van bedrijventerreinen in de hele gemeente. Dit dient ook in het convenant bedrijventerreinen zijn weerslag te krijgen.

Het bevorderen van bedrijvigheid en dus de werkgelegenheid is van groot belang voor een leefbare en gezonde lokale samenleving. Werken aan innovatieve en duurzame werkgelegenheid, door samenwerking met Onderwijs en Ondernemers, is van groot belang. De regionale samenwerking in de vorm van de regionale versnellingsagenda kan daar zeker ook een bijdrage aan leveren.

De samenwerking met de ondernemers en de ondernemersverenigingen in de vorm van het Dantumadielse economisch platform en ondernemersfonds wil de gemeente versterken.

Recreatie en toerisme is een kans voor Dantumadiel. Dantumadiel is een prachtige groene gemeente. De gemeente ziet binnen haar grenzen toeristische en recreatieve ontwikkelingszones langs het vaarwater de Zwemmer, in en om het Bûtefjild, langs de recreatieve infrastructuur en bij bestaande locaties met een toeristische waarde. De natuur- en agrarische gebieden bieden vooral ruimte aan kleinschalige recreatie.

Kansen liggen vooral in het gezamenlijk promoten van de gehele regio Noordoost Fryslân. De Noardlike Fryske Wâlden, het Bûtefjild en het cultureel historische landschap zijn voorbeelden van pareltjes die in een regionale aanpak meer bekendheid moet krijgen.

Daarnaast dienen nieuwe digitale mogelijkheden zich nadrukkelijk aan. De digitale recreatieve infrastructuur zal zodanig moeten worden opgezet dat bijvoorbeeld de recreanten een uitstapje op maat kunnen samenstellen.

Hoofddoelstelling:

Behouden en streven naar een gezond ondernemersklimaat.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Bereikbaarheid

Kerdoelen

401.1 Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Speerpunten:

- Aanbod van bedrijventerreinen;
- Provinciaal convenant bedrijventerreinen;
- Dienstverlening aan en het faciliteren van de ondernemers;

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

- Contacten met ondernemersverenigingen;
- Ontsluiting d.m.v. wegen en digitale mogelijkheden;
- Op peil houden van werkgelegenheid;
- Bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden met het oog op de leefbaarheid.

401.2 Meer instroom en toeleiding naar werk

Speerpunten:

- Mismatch op de arbeidsmarkt;
- Re-integratie;
- Onderwijs;
- Ondernemersbelangen.

Toelichting:

- Door aantrekkende economie is de vraag naar bedrijventerreinen op verschillende plaatsen groot. Dat vraagt om actie en zal er zeker toe bijdragen dat het overleg over het aantal m2 bedrijventerreinen weer op scherp komt. Dat zal zeker de nodige spanning op gaan leveren in het overleg met de provincie.
- Daarnaast is door de genoemde economische ontwikkeling de vraag naar personeel sterk gestegen, de instroom vanuit de groep lager opgeleiden neemt gestaag toe maar zou mogelijk nog beter kunnen. Daar zal door gerichte acties een antwoord op gevonden moeten worden.

Onderwerp: Detailhandel

Kerdoel

402 Verbeteren detailhandel structuur

Speerpunten:

- Ondernemers;
- Ondernemersverenigingen;
- Overige maatschappelijke voorzieningen(en combi's);
- ANNO onderzoek;
- Winkelvloeroppervlak;
- Bereikbaarheid;
- Compleetheid detailhandel in de grotere kernen.

Onderwerp: Duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Kerdoel

403 Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Speerpunten:

- Behoud bedrijvigheid;
- Versterken sterke sectoren;
- Inzet op innovatie als dragende en stuwende kracht.

Onderwerp 404 Gastvrije gemeente

Kerdoel

404 Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Speerpunten:

- Ondernemersklimaat;
- Marketing en promotie;
- Verblijfsaccommodaties;
- Recreatieve infrastructuur;
- Toeristische voorzieningen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
401.1	Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven			
	Het aantal verkochte bedrijfskavels moet in de periode 2020-2022 toenemen met 25%.	Actieve promotie van de bedrijfskavels als opdracht voor de eigen bedrijven contactfunctionaris.		De verkoop van de kavels is in 2019 en in de eerste weken van 2020 goed verlopen. Feitelijk zijn alle kavels nu verkocht of in optie gegeven. Dat betekent dat er nu haast gemaakt moet worden met eventuele uitbreiding van bedrijventerreinen.
		Promotie bedrijfskavels Friesland breed.		Door de krapte aan bedrijfskavels is promotie niet echt noodzakelijk en bovendien speelt de coronacrisis een negatieve rol in het verder promoten van.
	Het realiseren van toename bedrijfsterreinen van 3% in het convenant. In alle dorpen waar lokale vraag naar bedrijventerreinen ontstaat dit faciliteren en ontwikkelen.	Overleg in ANNO verband met de provincie over de voorraad bedrijventerreinen en het convenant.		Het overleg is gaande maar komt door de coronacrisis in een ander daglicht te staan.
	Alle bedrijventerreinen in de periode 2020-2022 aansluiten op glasvezel.	Er zijn met Kabel Noord afspraken gemaakt over het moment van een mogelijke aansluiting op de glasvezel.		Alle terreinen zijn aangesloten.
	Het aantal bedrijfsbezoeken door de bedrijfscontactfunctionaris (BCF) per jaar vast te leggen in een plan van aanpak.	Realiseren van bedrijfsbezoeken door de BCF.		In de eerste weken van dit jaar vonden bedrijfsbezoeken ook nog daadwerkelijk plaats, nu gebeurt dat veelal via de digitale weg.
	Het aantal gecombineerde bedrijfsbezoeken (collegeleden en BCF) vast leggen in Plan van Aanpak (PvA).	Regelen van combi-bezoeken door de contactfunctionaris.		De combi bezoeken zijn door de crisis voor de komende weken/maanden uitgesteld n zullen zoveel mogelijk worden vervangen door een digitale bijeenkomst
	Organiseren van het Economisch Platform Dantumadiel.	Het ondersteunen van alle Ondernemersverenigingen (OV) in een ondernemersplatform Dantumadiel.		Zijn voorlopig uitgesteld
		Het begeleiden, afhandelen en beoordelen van de aanvragen in het kader van het ondernemersfonds Dantumadiel.		Gelet op het vorige hebben er ook geen beoordelingen van aanvragen Plaatsgevonden.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Onderzoek vanuit economisch perspectief naar nieuwe ontsluitingswegen in De Westereen Oost in regionaal perspectief..	Mede in ANNO verband uitvoeren van een mobiliteitsstudie.		Het onderzoek wordt nu meegenomen in een bredere mobiliteitsstudie voor heel Noordoost Friesland. Vindt plaats onder auspiciën van de provincie Fryslân.
401.2	Meer instroom en toeleiding naar werk			
	De werkgelegenheid voor de laaggeschoolde arbeidskrachten en ouderen groeit met 1% per jaar in de periode van 2020-2022.	Hoe mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer goed functionerende werknemers kunnen worden, Inzet van de mensen zelf maar ook van de bedrijven. De inzet van NEF is daarbij nadrukkelijk gewenst.		Is mede als gevolg van de coronacrisis in een ander daglicht komen te staan.
	Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de versnellingsagenda Noordoost Friesland.	Meer zicht krijgen op mensen die werk zoeken (mogelijk ook buiten hun eigen opleidingsachtergrond), is nodig om over meer arbeidskrachten te beschikken. Met name in die sectoren waar de kans op werk aanwezig is.		Door de crisis uitgesteld.
		Inzet van de Kenniswerkplaats, KEI, gouden driehoek en kennislab om sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.		Op zich blijft de insteek overeind maar de uitvoering laat door de coronacrisis op zich wachten.
	Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren	Ontwikkelen en implementeren van doorlopende ambitieroutes, ook experimenteel.		Is mede als gevolg van de coronacrisis in een ander daglicht komen te staan.
		Werken aan challenges in de diverse themalabs Techlab, digilab, fjlidlab en zorglab)		Is mede als gevolg van de coronacrisis in een ander daglicht komen te staan.
	Onderzoeken op welke wijze we invulling gaan geven aan de tegenprestatie zoals genoemd in het coalitieakkoord	In samenspraak met een kerngroep vanuit de Raad (van alle fracties een vertegenwoordiger) komen tot ideevorming hoe de tegenprestatie vorm moet krijgen.		Mede als gevolg van de coronacrisis is hier nog geen vervolg aan gegeven.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Samen met NEF trajecten ontwikkelen om de tegenprestatievormen te ontwikkelen.		Aan de ontwikkeling is met name in de eerste periode van deze periode nog gewerkt maar is nu enigszins stil komen te liggen als gevolg van de coronacrisis.
402	Verbeteren detailhandel en structuur			
	Het in stand houden van het winkelaanbod voor de dagelijkse boodschappen in de (drie grotere) kernen van Dantumadiel.	In voorkomende gevallen een actievere houding als het gaat om de leegstand in één van de drie centra richting eigenaren van winkelunits.		Ruime aandacht voor dit probleem. Aan een mogelijke oplossing/bijdrage wordt meegewerkt, alhoewel er door de crisis er nu wel een nieuwe situatie ontstaat.
	Op basis van het in ANNO verband opgesteld onderzoeksrapport nagaan/ afspreken hoe in de grotere kernen het complete winkelaanbod te behouden is in het belang van de totale regio.	Uitwerken detailhandelsvisie.		Het uitwerken van de detailhandels visie heeft op dit even niet de hoogste prioriteit.
403	Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid in het kader van de regiodeal			
	Door een grote mate van samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid een hogere uitstroom vanuit het onderwijs naar bedrijven in drie stuwende bedrijfssectoren stimuleren.	Het vormen van samenwerkings-clusters van bedrijven en onderwijsinstellingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood in 2019 en 2020.		Naast de start van de bouwcampus is er in De Westereen ook een prachtig leerwerktraject ontstaan. Maar ook dat ondervind op dit moment de gevolgen van de crisis.
		Innovatieve samenwerking in de bouwcampus, gericht op procestechnologie, ontwikkeling van circulaire producten en versnellen van marktintroducties.		De uitwerking laat op zich wachten aangezien de ontwikkelingen van de versnellingsagenda nu ook n de negatieve gevolgen ondervinden van de crisis.
		Stimuleren van kennisdeling in de zogenaamde kennisnetwerken.		Wacht op vervolg.
	Meer duurzaamheid in de sectoren bouw, metaal en agri-food/landbouw en zorg.	Bedrijven stimuleren meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen.		Op dit moment heeft dat niet de hoogste prioriteit.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Circulair/duurzaam inkopen		Grotendeels gerealiseerd.
		Duurzame en circulaire initiatieven vanuit dorpen en ondernemers stimuleren en faciliteren.		Door crisis zijn er minder activiteiten.
		Bedrijven stimuleren afval als grondstof te gebruiken.		Uitgesteld.
		In de landbouw/ agrifood-sector streven naar meer duurzame producten en productiewijze.		Loopt enigszins vertraging op
		Deelname aan het project Better Wetter over innovatie op het gebied van natte teelten.		De voortgang van de deelprojecten zit grotendeels nog op schema, alhoewel er in de uitvoering wel hinder wordt ervaren van de crisis
	Meer innovatie in de sectoren bouw, metaal en agri-food.	Activiteiten vanuit de agenda van de versnellingsagenda uitvoeren gebruik makend van de reeds ontwikkelde initiatieven in de regio.		Loopt vertraging op door de crisis
	Arbeidsmarkt in de regio verbeteren (door regiodeal).	Extra inzet op het matchen van de vraagkant en aanbodkant op de arbeidsmarkt, gericht op de stuwende sectoren, Met name door gerichte actie op toeleiding trajecten.		idem
		In zet op een hoger beroepsniveau, door een gezamenlijke inzet van de partijen.		idem
404	De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten en te vermarkten.			
	Meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeer-gebied, Waddengebied en Bûtenfjild te realiseren in de periode 2019-2022.	Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden - Bûtenfjild.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Verkenning recreatief park de Westereen en ontwikkeling Eeltsjemark		Met name de ontwikkeling van mogelijkheden rond het Eeltsjemark heeft nog steeds de nodige aandacht, alhoewel het nu door de crisis wel steeds lastiger wordt.
	Groeï van vrijetijdssector: meer bezoekers, bestedingen en banen in balans met leefomgeving 2019-2020..	Uitwerking strategische agenda, Visie Recreatie& Toerisme regio Noordoost Fryslân.		Ondervindt wel enige vertraging als gevolg van de coronacrisis.
		Uitvoering Businesscase versnellingsagenda;: Regiomarketing en Destinatiebranding.		Ondervindt wel enige vertraging als gevolg van de coronacrisis.
		Ondersteunen van recreatieve ontwikkelingen vanuit de dorpen en bedrijven in de gemeente.		Ook hiervoor geldt dat de crisis hier ook zand in de raderen heeft gegooïd.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
Op weg naar een versnellingsagenda; Regiodeal Noordoost Fryslân
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven</i>
Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025
Land en water verbonden; Uitvoeren Waterrecreatievisie Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân II 2016-2020
Agenda Netwerk Noordoost II met bijlagen en opgaven
Meerjarenplan 2016-2019 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Fryslân
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Beleidsbrief Economie van de gastvrijheid provincie Fryslân (2016)
Lauwersmeer presentatie 22-11-2012
Actieplan Noordoost aan het Wad 1 (2016)
Het Waddengebied een cultuurlandschap van wereldklasse
Investeringskader Waddengebied 2016-2026
Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied 2018 en verder
Masterplan Waterfront Dokkum (2011)
Merk Fryslân: Strategisch Marketingplan 2015-2018
Zwerven door Fryslân: Plan van Aanpak Integrale Toeristische Basisinfrastructuur Fryslân (2015)
Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden-Bûtenfjild
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020; Projectenboek

Nr	Onderwerp reguliere activiteiten
404	<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven</i>
	Het op peil houden en versterken van de recreatieve en toeristische infrastructuur (water en land)
	Marketing en gastheerschap van de regio (via subsidie Stichting Regiomarketing en Toerisme)
	Harmonisatie van regelgeving binnen de Noordoost-Friese gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme
	Beoordelen, verlenen en vaststellen van subsidies op het gebied van recreatie en toerisme
	Het houden van overleggen met stakeholders en het afleggen van bedrijfsbezoeken
	Ondersteunen van recreatieve en toeristische ondernemers bij het realiseren van hun plannen
	Advisering over recreatieve en toeristische vraagstukken

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	116	116	15	131
Lasten	-773	-773	-16	-789
Saldo baten en lasten	-656	-656	-1	-658
Toevoegingen aan reserves	0	0	-77	-77
Onttrekkingen aan reserves	144	144	93	237
Geraamd resultaat	-512	-512	15	-497

Toelichting op de wijzigingen Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Baten toeristenbelasting		
De gemeenteraad heeft 7 mei 2020 het besluit genomen om de verordening toeristenbelasting 2020 in te trekken.	-20	I
Waterwegen en afwatering		
De bijdrage aan het Wetterskip inzake het onderhoud van hoofd en secundaire wateren moet verhoogd worden wegens verlening van de overeenkomst.	35	S
Totaal baten	15	

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten		
Ombuigingen		
• Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	10	I
Overig		
• Verschillen kleiner dan € 25.000.	-26	I/S
Totaal lasten	-16	
Toevoegingen aan reserves		
Reserve tariefdifferentiatie OZB		
• Verschuiving reserve van programma algemene dekkingsmiddelen naar programma 4. Per saldo budgetneutraal.	77	S
• Verschillen kleiner dan € 25.000.	16	I
Totaal toevoegingen aan reserves	93	
Onttrekkingen aan reserves		
Reserve tariefdifferentiatie OZB		
• Verschuiving reserve van programma algemene dekkingsmiddelen naar programma 4, zodat kosten en reserves bij elkaar in hetzelfde programma staan. Per saldo budgetneutraal.	-77	S
Totaal Onttrekkingen	-77	
Totaal saldo wijzigingen	15	

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Programmaportefeuillehouder : G. Wiersma
Programmaregisseur : W. de Vries
Programmamanager : B. Schat

Inleiding

Dantumadiel wil investeren in de toekomst. Dat vraagt aandacht voor duurzaamheid, leefbaarheid, de leefomgeving en de inwoners in al hun behoeften. Dantumadiel wil investeren in ruimtelijke en sociale kwaliteit. Wonen is een eerste levensbehoefte. De overheid, de gemeente niet in de laatste plaats, heeft en houdt onvermijdelijk een grote invloed op het voorzien in die behoefte. Het zal de komende periode een prominent onderwerp van aandacht zijn. Door krimp en veranderde woonbehoeften is de vraag veranderd. Het aanbod is daar nog onvoldoende op aangepast. De komende jaren wordt het belangrijk om dat te verbeteren. Iedereen moet goed, duurzaam en passend, waar mogelijk levensloop- en toekomstbestendig, in zijn woonbehoefte kunnen voorzien. We willen inwoners vasthouden en mogelijk zelfs nieuwe inwoners aantrekken. Dat vergt durf, creativiteit en het gebruik maken van alle conventionele en innovatieve middelen.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is ook om onze lokale samenleving duurzamer te maken. We hebben ons daar in ANNO-verband eerder al aan gecommitteerd. We willen daar als gemeente zelf het goede voorbeeld in geven door bij de energiebehoefte in gemeentelijke gebouwen te verminderen. De inwoners, bedrijven en instellingen moeten bewust worden gemaakt van de noodzaak tot verduurzaming en de mogelijkheden daartoe. De circulaire economie heeft de toekomst. We willen dat ook bij de afvalverwerking gaan toepassen.

Ruimtelijke kwaliteit vraagt naast ecologie, economie, sociaal-ruimtelijke aspecten ook aandacht voor onze gebouwde omgeving. We willen graag behouden wat waardevol is en de eigenheid en identiteit van onze dorpen mee bepaalt. Tegelijk willen we de inwoners ruimte geven om aan die eigenheid vorm te geven door minder regelend op te treden.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving:

- Duurzaam;
- Toekomstgerichte;
- Schoon;
- veilig.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Wonen

Kerdoel

501 Het verbeteren van toekomstgericht wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren

Speerpunten:

- Match op de woningmarkt;
- Vraaggerichtheid en daar snel op kunnen inspelen;
- Bediening van doelgroepen;
- Inspelen op demografische ontwikkelingen.

Onderwerp: Duurzaamheid

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Kerndoel

502 In 2030 is Noordoost Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten

Speerpunten:

- Voorbeeldgedrag;
- Gedragsbeïnvloeding;
- Ondersteuning minder draagkrachtigen;
- Verduurzaming energieproductie;
- Duurzaamheid in de fysieke leefomgeving.

Onderwerp: Ruimtelijke kwaliteit/ro/bouwen

Kerndoel

503.1 De cultuurhistorische waarden worden beter beschermd.

Speerpunten:

- Focus op integrale benadering ruimtelijke kwaliteit;
- Nadrukkelijker koppeling ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- Wegnemen kwaliteitsverstoringen;
- Behoud en versterking gebiedseigen kwaliteiten.

Kerndoel

503.2 De gemeente heeft vertrouwen in haar inwoners op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.

Speerpunten:

- Vergunningen beleidsarm;
- Deregulering;
- Optimaliseren van regelgeving met duidelijker kaders en meer vertrouwen in inwoners.

Onderwerp: Afval

Kerndoel

504 Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie.

Speerpunt:

- Het sluiten van grondstofketens, door gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen en door de grondstoffen, onderdelen en producten te hergebruiken.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
501	Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren			
	De aansluiting van het woningaanbod op de kwalitatieve vraag is verbeterd met 20% op de woningmarktmonitor.	Woningaanbod voldoet aan kwalitatieve vraag.		In Damwâld wordt gewerkt aan Thiedemapark/De Klimmer (realisatie 20/21), Mounetille (realisatie 20/21), Prikkebosk (conceptplan gereed), Nijewei (geheel of vrijwel gereed) De Fontein, De Bron, Botkeskoalle. In Westereen zijn de De Bûterblom en De Bieb in behandeling. In Feanwâlden gaat het om de Freiahof en in Broeksterwâld de Jagerswei. Er zijn en wordt bij verschillende projecten achterstand opgelopen, te herleiden op de coronacrisis (bijv. als er nog overleg nodig is), capaciteitskrapte en externe factoren (bijv. bij aannemers).
		Aanpak verrommeling en verpaupering dorpen (huur- en koopwoningen) in samenwerking met Thús Wonen en gebiedsteams.		Dat wordt gedaan i.h.k.v. actie "thús om hûs": Een persoonlijke benadering is daarvan de kern.
		Uitvoeren herstructureringsprojecten.		Projecten zijn in uitvoering overeenkomstig projectenlijst (zie ook hierboven bij woningaanbod) en bod Thús Wonen i.h.k.v. prestatieafspraken.
		Uniformeren afspraken herstructurering gemeenten en corporaties.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Uitrol Dom 2-projecten: verbetering particuliere woningvoorraad.		De DOM's zijn allemaal in hun eigen tempo bezig met planvorming en onderzoek binnen het dorp c.q. de dorpen. De onderwerpen variëren van herbestemming van vastgoed en wandelpaden, tot meer groen en activiteiten binnen het dorp. Het project strekt overigens veel verder dan alleen de particuliere woningvoorraad
		Activiteiten regionale agenda wonen (ANNO).		Actualisatie regionale woningmarktanalyse en regionale woningmarktmonitor zijn opgestart eind 2019 en worden in de 2e helft van 2020 afgerond in samenhang met de actualisatie van de Beleidsvisie Wonen.
		Actualiseren Woonbeleid (i.s.m. harmonisatietraject).		De startnotitie is conform planning aan de raad voorgelegd. De raad heeft in november 2019 ingestemd met de aanpak overeenkomstig startnotitie. Het proces van de nieuwe Woonvisie is inmiddels opgestart en een concept wordt rond juli 2020 verwacht. Overeenstemming met de provincie over woningbouwafspraken wordt in samenhang met de Woonvisie aan de raad voorgelegd.
		Monitoren woningvoorraad, o.a. realisatie plannen en leegstand.		Zie bovenstaand bij actualisatie woonbeleid en activiteiten regionale agenda wonen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Periodiek overleg met stakeholders woningmarkt (Platform).		Dit wordt going concern en als onderdeel van beleid m.b.t. afstemming en samenwerking met stakeholders meegenomen in de Woonvisie. Het is nu nog niet opgestart i.v.m. prioriteit actualisatie Woonvisie. Meest betrokken stakeholders, de corporaties en Bewonersraad worden geconsulteerd en betrokken.
		Inspelen op demografische ontwikkelingen met aandacht voor alle doelgroepen op de woningmarkt. O.a. door actief in te spelen op innovatie en met grondzaken ontwikkelen van een kavelstrategie en leveren van maatwerk.		Met de vaststelling van de nieuwe nota grondbeleid en met de nieuwe Woonvisie zijn er voldoende instrumenten beschikbaar om maatwerk te leveren.
		Promotie van en stimuleren van toekomstbestendig wonen door faciliteren en stimuleren van vernieuwende woonconcepten.		Dit is een nader uit te werken aandachtspunt in de Woonvisie.
		Samen met de stakeholders op de woningmarkt actief inzetten op verduurzaming van de woningvoorraad.		Verduurzaming is onderdeel van de Woonvisie en de jaarlijkse afspraken met de corporaties. Binnen ANNO bespreken we de instelling van een transitiefonds vanuit krimp-middelen. Zie ook bij sloopstimuleringsregeling verderop
		Ontwikkelen van nieuwe vormen van planontwikkeling en innovatieve kavelstrategie: flexibel en duurzaam maatwerk per dorp (zowel grote als kleine dorpen) met brede spreiding: in prijsklasse, voor starters, senioren, sociaal en privaat.		Zie hierboven bij kavelstrategie.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Ontwikkelen van extra mogelijkheden voor starters, senioren en mensen met een kleine beurs (erfpacht, stimuleren leningen voor levensloopbestendigheid en duurzaamheid, blijversleningen) met flexibiliteit en maatwerk per dorp.		Evaluatie en uitwerking is onderdeel van nieuwe Woonvisie vanuit het integrale duurzaamheids-perspectief.
		Promotie levensloopbestendig wonen.		Samenwerking met stakeholders en toekomstige aanpak hiervan is onderdeel van nieuwe Woonvisie.
502	In 2030 is Noardeast Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten			
	De Gemeente Dantumadiel voorziet voor haar eigen gebouwen in 2022/23 voor 20% op duurzame wijze in haar eigen energiebehoefte.	Meer toepassen van de uitgangspunten van circulaire economie.		We zijn op weg om het percentage te halen. De campus Damwâld en de Moarrewei 24 zijn beide uitgevoerd met zonnepanelen om de doelstellingen te halen.
		Project "NOF als energieleverancier" van KennislabNOF.		Samen met Thús Wonen, Bowinn en het Kennislab wordt hier aan gewerkt, gesprekken lopen en aansluiting wordt gevonden bij initiatieven en subsidies.
	Energieconsumenten zijn zich bewuster van hun energiegebruik en de consequenties voor milieu en samenleving, en zijn gemotiveerd tot duurzaam energiegebruik en besparing.	Er worden gerichte projecten opgezet.		Het effect blijft lastig meetbaar, maar ook in 2020 worden adviezen gegeven om woningen te verduurzamen. Voordat het corona-virus uitbrak zijn er 25 bezoeken door een energieadviseur aan huis gebracht. Daarnaast zijn er in 2020 ca. 3 duurzaamheidsleningen verstrekt en aan ca. 2 eigenaren van de Bosk subsidie.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Er wordt een communicatie programma opgezet.		Fryslânbreed is ihkv van de Regionale Energie Strategie de enquête 'Kies voor Jelte' uitgezet. Hieraan gekoppeld worden inwoners geïnformeerd over de Energietransitie.
	Door voorbeeldgedrag van bestuur en apparaat over het volledige spectrum van duurzaamheid wordt de lokale samenleving tot duurzamer gedrag aanzet.	Energiecoalities worden gefaciliteerd.		In Feanwalden is een actieve groep die een zonnepark wil realiseren aan het spoor van Feanwalden. De gemeente ondersteunt dit initiatief. Ook is er een initiatief in de Westereen en Driezum.
		Het gemeentelijk inkoopbeleid wordt aangepast. Circulair inkopen en uitbesteden van diensten en projecten wordt de norm waarvan niet wordt afgeweken, tenzij het evident niet mogelijk is.		De werkgroep die hier aan werkt heeft een stichtingsvorm overwogen om ook andere financiële bronnen aan te kunnen boren. Inmiddels is dat niet haalbaar gebleken. Het blijft een werkgroep. Bij o.a. de nieuwe koffiezetapparaten op de gemeentehuizen is aantoonbaar circulair ingekocht.
		Er wordt klimaatadaptatiebeleid opgesteld.		Momenteel wordt een gemeentelijk rioleringsplan opgesteld. Zie ook programma 6
	De biodiversiteit wordt verbeterd, op de schaal van 10 met 1 punt, gemeten aan de hand van herhaald ecologisch onderzoek.	Met provincie en wetterskip wordt samengewerkt i.h.k.v. projecten onder de klimaatparaplu.		De klimaatparaplu is er.
		Er wordt een biodiversiteitsplan opgesteld.		Het plan is in voorbereiding.
		De noodzaak van biodiversiteit wordt in het onderwijs opgenomen door projecten vanuit NME De Klyster.		NME Centrum De Klyster heeft biodiversiteit opgenomen in het aanbod voor het basisonderwijs

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Er worden afspraken gemaakt met boeren over landschapsbeheer, verkeersveiligheid, vergroten biodiversiteit, klimaatadaptatie, Circulaire Economie, energiebesparing en fossielvrije energie.		Over het leveren van prestaties ter verbetering van de biodiversiteit maakt de NFW afspraken met de Provincie. De wijze waarop wordt in structureel overleg in bijvoorbeeld de themagroep Natuur&Landschap besproken.
	Het certificaat fair trade blijft behouden en bedrijven en organisaties in de gemeente worden gestimuleerd hier aan mee te doen.	Het inkoopbeleid wordt passend gemaakt bij het campagne criterium voor "fair trade"-inkoop.		Dantumadiel heeft de titel Fairtrade Gemeente weten te verlengen. Bij de gezamenlijke aanbesteding van koffie is als criterium meegenomen dat deze fairtrade moet zijn.
		Er wordt een boomplantdag georganiseerd samen met de Klyster.		De Nationale boomplantdag op 28 april kon niet doorgaan. Er wordt nog gekeken naar een alternatieve datum.
	Het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval wordt verhoogd, conform het nog vast te stellen grondstoffenplan.	Het onttrekken van grondstoffen uit afval wordt goptimaliseerd.		De raad is bijgepraat.
		Het onttrekken van energie uit (groen)afval (biomassa) wordt bevorderd en geoptimaliseerd.		De raad is bijgepraat.
503.1	De cultuurhistorische waarden worden beter beschermd.			
	Herstructurerings- en transformatiegebieden zijn in 2019 geïnteriseerd, geprioriteerd en daarvan wordt jaarlijks 10 % aangepakt.	Er wordt een structuurvisie bebouwde gebieden met een uitvoeringsprogramma en prioriteitenlijst van ruimtelijke projecten opgesteld.		In verband met de financiële situatie wordt vooralsnog even pas op de plaats gemaakt.
	Woningen en gebouwen die langer leeg hebben gestaan dan 10 jaar, waarvoor geen zicht is op herinvulling, zijn herbestemd.	Inventarisatie leegstaande woningen en gebouwen en inventarisatie leegstandsduur en ruimtelijke kwaliteitswaarde.		De uitvoering is nog niet ter hand genomen. Het vergt capaciteit die er vooralsnog niet is.
	De ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving is verbeterd met 5 % op de leefbarometer.	Alle na 1-1-2019 in voorbereiding te nemen projecten in de fysieke leefomgeving worden voorzien van paragraaf ruimtelijke kwaliteit.		Er worden verdere vorderingen mee gemaakt. Het vergt capaciteit die er vooralsnog niet is.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Opstellen van prioriteitenlijst op basis van sloopurgentie.		De uitvoering is nog niet ter hand genomen. Het vergt capaciteit die er vooralsnog niet is.
		Opstellen sloopstimuleringsregeling.		De uitvoering is nog niet ter hand genomen. In ANNO-verband zijn we bezig om krimpmiddelen hiervoor in een fonds te stoppen. Zie ook hiervoor bij verduurzaming van de woningvoorraad. Door de financiële situatie staat de haalbaarheid van een financiële oplossingsrichting onder druk. Daarnaast vergt het capaciteit die er vooralsnog niet is.
		DOM's (uitwerken).		Sinds begin vorig jaar kent de gemeente twee DOM's in Driesum-Wäterswäld en Broeksterwäld. Beide zijn druk bezig met planvorming en prioritering. Rinsumageast wordt vanuit de organisatie ondersteund om in de toekomst ook een DOM te kunnen worden.
		Plannen toetsen aan bijdrage aan duurzaam landschap.		Het onderwerp heeft in de planbeoordeling in toenemende mate de aandacht, maar het is nog niet structureel ingevoerd.
	Er wordt beleid ontwikkeld voor het behoud van beschermingswaardige gebouwen en structuren. Samen met de dorpen worden hiervoor de prioriteiten bepaald.	Beschermingswaardige gebouwen in beeld brengen en samen met dorpen prioriteiten bepalen.		Onderzocht zal worden in hoeverre dit kan worden meegenomen in de dorpsbiografieën.
		Opstellen van ruimtelijke kwaliteitskaarten per kern.		In de nog op te stellen dorpsbiografieën (zie hierna), als onderdeel van het omgevingsvisieproces, kunnen kwaliteitskaarten worden opgenomen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Maken PvA voor opstellen dorpsbiografieën.		In de planning van de omgevingsvisie, waaraan wordt gewerkt, wordt dit onderwerp geïntegreerd.
		Bij ruimtelijk beleid, ruimtelijke planontwikkeling en beoordeling van ingediende plannen wordt in alle gevallen kennis over cultureel erfgoed ingeschakeld.		Dit wordt in de praktijk inmiddels altijd gedaan. Verdere borging is een kwestie van bedrijfsvoering, bijv. door het opnemen in een teamplan. Dit kan in het vervolg worden beschouwd als going concern.
		Bij karakteristieke panden en monumenten wordt tijdens bouwwerkzaamheden altijd tussentijds gecontroleerd.		Tussentijdse controles worden uitgevoerd. Verdere borging is een kwestie van bedrijfsvoering, bijv. door het opnemen in een teamplan en werkprotocol. Dit kan in het vervolg worden beschouwd als going concern.
503.2	De gemeente heeft vertrouwen in haar inwoners op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.			
	Welstandsbeleid wordt herzien.	Er wordt beleid ontwikkeld om de kwaliteit van de woonomgeving te verhogen en inwoners te faciliteren bij het ontwikkelen van bouwplannen.		

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Wonen</i>
Beleidsvisie wonen
Prestatieafspraken
<i>Duurzaamheid</i>
Energietransitie ANNO Uitvoeringsprogramma 2017-2020
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Structuurvisies binnen DDFK
Structuurvisie bundelingsgebied Regiostad Dokkum
Binnenstadvisie Dokkum
Beeldkwaliteitsplannen
Welstandsnota

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Wonen</i>
Woningbouwprogrammering
Voorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven
<i>Duurzaamheid</i>
Adviseren andere disciplines
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in vergunningprocedures
Opstellen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden ontheffings- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies.
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over toepassing van de Monumentenwet.

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	450	450	0	450
Lasten	-1.608	-1.593	-16	-1.609
Saldo baten en lasten	-1.158	-1.143	-16	-1.159
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	151	136	0	136
Geraamd resultaat	-1.007	-1.007	-16	-1.023

Toelichting op de wijzigingen Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidentel (I) Structureel (S)
Baten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal baten	0	
Lasten		
Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit		
• Om de volgende projecten te kunnen opstarten is eenmalig extra budget nodig:	-24	I
– De Westereen: De Frosk locatiestudie		
– Rinsumageast: Woonvisie		
– Damwâld: Prikkebosk beeldkwaliteitsplan / voorontwerpbestemmingsplan		

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1^e rapportage	Incidentel (I) Structureel (S)
Ombuiging		
• Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	14	I
Overig		
• Verschillen kleiner dan € 25.000.	-6	I
Totaal lasten	-16	
Mutaties reserves	0	
Totaal saldo wijzigingen	-16	

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Wielstra, G. Wiersma
Programmaregisseur : J. Talma
Programmamanager : G. van Oudenaarden

Inleiding

Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een belangrijke kerntaak van de gemeente. Voor het welbevinden van zowel onze inwoners als andere gebruikers is het van belang dat er wordt gezorgd voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte veilige en gezonde openbare ruimte.

Een onderdeel van de openbare ruimte betreft de riolering. Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering worden binnenkort vastgelegd in het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit.

Uitvoering van de maatregelen uit het GRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is en dat de volksgezondheid wordt gewaarborgd.

Verder moet de kwaliteit van de openbare ruimte doelmatig worden beheerd. Vooral nu het beheersniveau van de kapitaalgoederen is vastgelegd, moet het planmatig beheer worden afgestemd met het financiële kader. Daarnaast speelt de ontwikkeling hierbij dat bewoners en bedrijven meer verantwoordelijk worden voor de inrichting en beheer van de openbare ruimte. Binnen dit programma liggen er mogelijkheden om het beheer van de openbare ruimte op onderdelen over te dragen aan onze inwoners (burgerparticipatie). In dat geval neemt de gemeente een andere rol aan: van presteren en regisseren naar stimuleren of zelfs faciliteren. Dit moet de komende jaren verder worden uitgewerkt, ook met betrekking tot de financiële consequenties op lange termijn.

Duurzaamheid is een breed begrip dat ook bij de inrichting van de openbare ruimte een rol speelt. In dit programma worden stappen gezet om op diverse duurzaamheidsthema's afspraken met betrokkenen en belanghebbenden te maken. Daarnaast is de gemeente als opdrachtgever ook nadrukkelijk aan zet om de duurzaamheidsdoelstellingen mee te nemen in de aanbesteding en uitvoering.

In dit programma wordt ook aandacht besteed aan het onderwerp Verkeer en mobiliteit. We zetten ons in voor een veilige, aantrekkelijke en duurzame bereikbaarheid van alle mogelijke bestemmingen voor bewoners, ondernemers en gasten van onze gemeente. In grote lijn gaan de doelstellingen over de verkeersstructuur en over verkeersveiligheid.

Hoofddoelstelling:

Zorgen voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte veilige en gezonde openbare ruimte voor onze inwoners en andere gebruikers.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Het beter functioneren van rioolsystemen

Kerdoel

601 Het beter functioneren van rioolsystemen

Speerpunten:

- De rioolsystemen beschikken over voldoende afvoer- en bergingscapaciteit.

Waar gaat programma 6 'lepenbiere Romte' over?

Onderwerp: Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte

Kerdoel

602 Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- In de gemeente Dantumadiel zijn voor het beheer van kapitaalgoederen separaat kwaliteitsniveaus vastgesteld.

Onderwerp: Duurzame inrichting openbare ruimte

Kerdoel

Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- In Dantumadiel is er sprake van een gezond, aantrekkelijk en duurzaam landschap.

Onderwerp: Verkeer/mobiliteit

Kerdoel

604 Het verkeerssysteem is doelmatig, aantrekkelijk en veilig en voldoet aan de behoefte van verkeersdeelnemers.

Speerpunten:

- Doorgaande verbetering van de verkeersveiligheid;
- Verminderen van reistijd;
- Comfort verbeteren;
- Ketenmobiliteit;
- Elektrisch rijden.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
601	Het beter functioneren van rioolsystemen			
	Het duurzamer en doelmatiger: Inzamelen en afvoeren van afval-, hemel- en overtollig grondwater. Beheren van gemeentelijke rioolstelsel.	De beleidskeuzes worden vastgelegd in het gemeentelijk rioleringsplan. De inzet is op: Natuurlijke afstroom van hemelwater; Afkoppeling van hemelwater; Vasthouden waar nodig van hemelwater tegen extreme droogte.		Het nieuw op te stellen verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is inmiddels van start; planning is behandeling in gemeenteraad najaar 2020.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
602	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.			
	Het beter op orde brengen van het kapitaalgoederenbeheer.	Als vervolgstap op de Quicksan van het kapitaalgoederenbeheer wordt een actueel kapitaalgoederenbeheerplan uitgewerkt. Op basis daarvan wordt een meerjarenplanning met de bijbehorende kosten opgesteld.		Het beheerplan voor wegen is actueel. De beheerplannen voor de andere kapitaalgoederen worden geactualiseerd. Hiervoor wordt nog een planning opgesteld. Wat betreft het beheerplan gebouwen zijn op dit moment onvoldoende middelen in de begroting om al het onderhoud uit te kunnen voeren. Op korte termijn moet er een keuze gemaakt worden welke gebouwen afgestoten kunnen worden.
		Het beheren van de watergangen op niveau brengen: uitvoering Baggerplan.		De uitvoering heeft niet plaatsgevonden. De raad wordt geïnformeerd in het 4 ^e kwartaal.
	Het verbeteren van het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen.	Uitvoering van een objectieve beoordeling aan de hand van landelijke normen (betreft voornamelijk de staat van het dagelijks onderhoud wegen en groen).		De nieuwe wegininspecties worden in 2020 uitgevoerd.
		Vervangen Platte Brêge (brug Strobosseretrekvaart Wâlterswâld) door duiker.		Dit wordt uitgevoerd zodra hiervoor budget beschikbaar is. Voorstel wordt meegenomen bij de PPN 2021.
		Vervangen walbeschoeiing De Swemmer te De Westereen door een duurzame oeverbescherming. Hiervoor subsidiemogelijkheden te onderzoeken.		Er wordt nog overleg gevoerd met het Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân over eigendom en onderhoud.
	Een leefomgeving met minder zwerfafval en onkruid in openbaar gebied.	Het opzetten van een nieuwe manier van schouw openbare ruimte met het betrekken van inwoners. Mogelijke aanstelling van dorpsconciërge, aanspreekpunt in het dorp.		In 2020 zal een nieuwe wijze van schouwen worden ontwikkeld waarbij de buitendienst en dorpen worden betrokken.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Op basis van de uitgevoerde pilot onkruidbestrijding, vervolgstappen zetten voor het optimaliseren van de onkruidbestrijding.		Verschiede manieren van onkruidbestrijding op verhardingen zijn toegepast. De lering die hier uit getrokken is dat er een goede afstemming moet zijn tussen vegen, borstelen en thermische bestrijding. Team Utfiering bepaalt samen met de aannemer een goede bestrijdingsstrategie en stelt deze periodiek bij op basis van de omstandigheden. Op basis van ervaringen van de afgelopen jaren zijn de financiële middelen ontoereikend om de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit te halen.
603	Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.			
	Energiebesparing op Openbare Verlichting.	Actualiseren beleid- en beheersplan Openbare Verlichting. In deze plannen sturen op duurzaamheid en energiebesparing.		Dit wordt in de 2de helft 2020 uitgevoerd.
	Inwoners bewuster maken van de klimaatverandering en de gevolgen die dat heeft voor de openbare ruimte (wateroverlast, hitte).	Het voeren van 3 à 4 'Klimaatdialogen'.		In het kader van het opstellen van een gemeentelijk rioleringsplan voor Dantumadiel is één klimaatdialoog gehouden. De andere wordt gekoppeld aan het proces van de Omgevingsvisie Dantumadiel
	Klimaatadaptieve maatregelen worden meegenomen bij (her)inrichtingen van de openbare ruimte.	Bij de 'grotere' herstructureringen en reconstructies klimaatadaptieve maatregelen treffen zoals bijvoorbeeld het realiseren van extra waterberging, afkoppelen van verhard oppervlak.		In enkele ruimtelijke plannen, waar zich wateroverlast problemen voordoen, is geadviseerd welke maatregelen konden worden getroffen om deze te verminderen/verhelpen. In 2020 heeft zich dat nog niet voorgedaan, maar wel in 2019: Campus Damwâld.
	Meer gebruik van duurzame materialen.	Bij vervanging van walbeschoeiing worden duurzame materialen toegepast.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Natuurvriendelijke oevers toepassen waar dat mogelijk is.		
		Fietspaden van elementen, asfalt of schelpen, die frequent onderhoud behoeven, omvormen naar een duurzame betonverharding.		Er volgt hierover in de 2de helft 2020 een voorstel.
		Inventariseren van overbodige infrastructuur en opstellen van een opruimplan.		Er volgt hierover in de 2de helft 2020 een voorstel.
		Omvorming van openbare ruimte waardoor duurzamer beheer mogelijk is (budgetverhoging omvorming).		Er volgt hierover in de 2de helft 2020 een voorstel.
		Omvormen fietspad Rinewal.		Dit kan worden uitgevoerd zodra hiervoor budget beschikbaar is.
	Kapitaalgoederen duurzamer onderhouden, levensduur verlengen.	Waar nodig versterken fundering bij wegen, die aan onderhoud toe zijn (vervangingsinvestering)		Er volgt hierover in de 2de helft 2020 een voorstel.
	Opwaarderen van de kwaliteit openbare ruimte.	Herinrichting van wegen, die aan onderhoud toe zijn en de inrichting niet meer voldoet (vervangingsinvestering).		Er volgt hierover in de 2de helft 2020 een voorstel.
		Reconstructie en herinrichting Ferlinge Stasjonsstrjitte De Westereen.		De voorbereiding is uitgevoerd en de realisatie wordt opgestart.
		Opwaardering Badhûswei, in relatie tot de Campus Damwâld – gecombineerd met de herinrichting van de Nijewei Damwâld.		De voorbereiding is uitgevoerd en de realisatie wordt opgestart.
		Herinrichting Kavelwei en Pieter Durksstrjitte en inrichting de brink te Broeksterwâld (in relatie tot DOM-project Broeksterwâld).		Om deze projecten uit te voeren zijn onvoldoende financiële middelen beschikbaar. De DOM zoekt naar wegen om hier verder mee te komen samen met de gemeente.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
		Ontwerpvisie voor doorgaande route Driezum – Damwâld.		Er zijn principe schetsen voor de inrichting van de doorgaande route gemaakt. Deze moeten nog worden vastgesteld.
604	Verkeer/mobiliteit			
	De gemeente draagt naar vermogen bij aan de ambitie van Fryslân zodat er in 2025 geen verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden zijn.	Aanpak verkeersknelpunten in reactie op klachten/melding, afhankelijk van prioritering en beschikbare budget in knelpuntenpot.		De gemeente beschikt over een verkeerskundig budget en dit wordt zo efficiënt mogelijk ingezet.
		Bij herinrichtingen aandacht voor oplossen verkeersknelpunten.		Dit is uitgevoerd bij de Koailoane, de Ferlinge Stasjonstrjitte en in De Falom.
		Uitbreiding areaal markeringen conform CROW normen.		Bij herinrichtingen en wegenonderhoud worden de richtlijnen van het CROW aangehouden aangaande markeringen.
		Instellen 30 km zone zuidwest Damwâld		Instellen 30 km/uur zone wordt meegenomen in de herinrichting Badhûswei in het kader van verkeersveilige schoolomgeving Campus Damwâld.
		Het college zal zich inzetten voor meer frequente verkeershandhaving in de vorm van snelheidscontroles op meerdere locaties binnen de dorpen.		De burgemeester zal dit meenemen in het driehoeksoverleg.
		Uitvoering maatregelen van het (in 2019 verrichtte) onderzoek om het landbouwverkeer vanwege verkeersveiligheid uit de dorpen (Damwâld, Rinsumageast en Wâlterswâld) te krijgen.		Overwogen wordt om de aanpassing Lauwersseewei integraal mee te nemen in de uitwerking van de Mobiliteitsvisie.
		Verbeteren verkeersveiligheid rond schoolzones.		De schoolomgeving in Rinsumageast wordt opgepakt.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 1 ^{ste} rapportage	Toelichting 1 ^{ste} rapportage
	Stimuleren fietsverkeer door optimaliseren van het fietsnetwerk en het fietsparkeren.	Opstellen fietspadenplan en opwaarderen van fietsnetwerken.		Onlangs is de Mobiliteitsvisie opgesteld. Een van de opgaven is het opzetten van een F-wegennet in het ANNO. Het gaat hierbij om een hoogwaardig fietsnetwerk.
	Zodanig faciliteren van oplaadvoorzieningen voor elektrische voertuigen, zodat gelijke tred wordt gehouden met de maatschappelijke ontwikkelingen.	Pro-actieve grondhouding ten aanzien van oplaadvoorzieningen voor initiatieven.		Zie programma Wenjen en omjouwing, doel 502.
	Verbetering van de ketenmobiliteit van alle vormen van vervoer zoals het openbaar vervoer om de bereikbaarheid te verbeteren, zodanig dat wordt voldaan aan de verplaatsingsbehoefte van de verkeersdeelnemers.	Opstellen Mobiliteitsvisie in ANNO-verband.		In 2019 is de Mobiliteitsvisie ontwikkeld. De besluitvorming heeft begin 2020 plaatsgevonden.
		Opstellen van een visie voor stationsgebied De Westereen.		Hier is sprake van een burgerinitiatief waarbij met een werkgroep vanuit dorp/ondernemers ideeën in kaart worden gebracht.
	Ontsluiting De Westereen: komen tot een oplossing met zo breed mogelijk draagvlak in overleg met het dorp.	Dit onderdeel meenemen in de opstelling van een mobiliteitsvisie in ANNO-verband.		Uit deze Mobiliteitsvisie volgen een aantal opgaven, waaronder de ontsluiting van De Westereen, Kollumerzwaag en Twijzelerheide. Deze opgaven worden in 2020 uitgewerkt.
	Samen met verenigingen voor dorpsbelangen en inwoners: Aanpak knelpunt(en) onderliggend wegennet Centrale As.	Haadwei Damwâld: realiseren van maatregelen naar aanleiding van de evaluatie.		Uit de evaluatie met betrekking tot de Haadwei is een maatregelenplan opgesteld. Dit maatregelplan wordt in 2020 verder uitgewerkt, binnen de financiële mogelijkheden.
		Uitvoering verkeerstechnische maatregelen Miedloane.		Dit wordt in 2020 opgestart en het maatregelenpakket wordt o.a. samen met de buurt opgesteld.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Riolering</i>
Gemeentelijke rioleringsplannen
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
<i>Onderhoudskwaliteit openbare ruimte</i>
Quick scan kapitaalgoederen en beleid onderhoudsniveau kapitaalgoederen (PPN 2017)
Groenbeleids- en beheersplannen
Beleidsplannen openbare verlichting
Wegenbeleids- en beheersplannen
Baggerplannen
<i>Duurzame inrichting openbare ruimte</i>
Intentieverklaring Dark Sky Waddengebied (m.u.v. Kollumerland c.a.)
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
<i>Verkeer/mobiliteit</i>
Manifest verkeersveiligheid (2015)
Verkeersstructuurplan Dantumadiel (2012)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Leer-Werkbedrijf Noard East Fryslân.	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Overzicht baten en lasten 2020 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten	4.088	4.088	-69	4.019
Lasten	-7.103	-7.219	126	-7.093
Saldo baten en lasten	-3.014	-3.130	57	-3.074
Toevoegingen aan reserves	-752	-752	0	-752
Onttrekkingen aan reserves	722	832	12	844
Geraamd resultaat	-3.044	-3.050	68	-2.982

Toelichting op de wijzigingen Programma 6: Iepenbiere Romte

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Peuterspeelzalen		
De verplaatsing van huurinkomsten zorgt voor een verschuiving van baten in programma's 3 en 6. Op deze manier staan de betreffende huurinkomsten op hetzelfde programma. In dit programma is sprake van lagere baten en in programma 6 van hogere baten, per saldo is de wijziging budgetneutraal.	-26	S
Sloop sporthal Boppeslach	-43	S
Door de sloop van de sporthal kunnen de huuropbrengsten vrijvallen.		
Totaal Baten	-69	

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten		
Sloop sporthal Boppeslach	43	S
Door de sloop van de sporthal komen de exploitatielasten te vervallen. De vrijgevallen exploitatielasten worden gereserveerd voor de toekomstige exploitatieovereenkomst met Stichting Campus Damwald.		
Renovatie Kruisweg	25	S
De stelpost voor de kapitaallasten voor de renovatie van de Kruisweg kan vrijvallen, aangezien de werkelijke kapitaallasten ook opgenomen zijn.		
Ombuiging		
Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	53	S
Overig		
Verschillen kleiner dan € 25.000.	5	I
Totaal lasten	126	
Toevoegingen aan reserves		
Totaal toevoegingen aan reserves	0	
Onttrekkingen aan reserves		
Reserve Openbare verlichting	12	I
Dekking voor de straatverlichting bij de Koekoeksblom en Koweblomke.		
Totaal onttrekkingen aan reserves	12	
Totaal saldo wijzigingen	68	

Algemeene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemeene dekkingsmiddels over?

Algemeene dekkingsmiddels

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- **Lokale heffingen**
Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- **Algemene uitkeringen**
Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om de gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusie de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- **Dividend**
Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.
- **Overige algemene dekkingsmiddelen**
Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Overzicht baten en lasten 2020 Algemeene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten				
Lokale heffingen	2.921	3.771	0	3.771
Algemene uitkering	35.152	35.152	0	35.152
Dividend	31	31	-15	16
Overige algemene dekkingsmiddelen	942	956	0	956
Ombuigingen algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totalen Baten	39.046	39.910	-15	39.894
Lasten				
Lokale heffingen	-146	-142	0	-142
Algemene uitkering	0	0	0	0
Dividend	-1	-1	0	-1
Overige algemene dekkingsmiddelen	-959	-496	0	-496
Ombuigingen algemene dekkingsmiddelen	0	-12	12	0
Totalen Lasten	-1.105	-651	12	-638

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Totalen voor mutaties reserves	37.941	39.259	-3	39.256
Toevoegingen aan reserves	-306	-1.606	77	-1.529
Onttrekkingen aan reserves	148	1.448	-77	1.371
Geraamd resultaat	37.783	39.101	-3	39.098

Toelichting op de wijzigingen Algemeene dekkingsmiddels

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Overig		
• Verschillen kleiner dan € 25.000.	-15	I
Totaal baten	-15	
Lasten		
Ombuigingen		
• Resultaat aframing beïnvloedbare budgetten in het kader van Tûk Utjaan.	12	I
Totaal lasten	12	
Toevoegingen aan reserves		
• Verplaatsen Reserve tariefdifferentiatie OZB naar programma 4. Per saldo budgetneutraal.	77	S
Totaal toevoegingen aan reserves	77	
Onttrekkingen aan reserves		
• Verplaatsen Reserve tariefdifferentiatie OZB naar programma 4. Per saldo budgetneutraal.	-77	S
Totaal onttrekkingen aan reserves	-77	
Totaal saldo wijzigingen	-3	

Overhead

Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch).
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. juridische zaken.
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. facilitaire zaken en Huisvesting.
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. managementondersteuning primair proces.

Overzicht baten en lasten 2020 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten				
Overhead	7	7	0	7
Totalen Baten	7	7	0	7
Lasten				
Overhead	-6.913	-6.904	-26	-6.930
Totalen Lasten	-6.913	-6.904	-26	-6.930
Saldo baten en lasten	-6.906	-6.897	-26	-6.924

Toelichting op de wijzigingen Overhead

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal baten	0	

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten		
Doordat een aantal detacheringscontracten gestopt zijn, is de te ontvangen vergoeding hiervoor ook gestopt. Dantumadiel draagt voor 26,5% bij in dit nadeel op het uitgeleend personeel.	-26	S
Totaal lasten	-26	
Totaal saldo wijzigingen	-26	

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties is op korte termijn beperkt, tenzij een enorm herstel in de vastgoedmarkt optreedt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

Overzicht baten en lasten 2020 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten				
Heffing VPB	0	0	0	0
Totalen Baten	0	0	0	0
Lasten				
Heffing VPB	-2	-2	0	-2
Totalen Lasten	-2	-2	0	-2
Saldo baten en lasten	-2	-2	0	-2

Toelichting op de wijzigingen Heffing VPB

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal baten	0	
Lasten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal lasten	0	
Totaal saldo wijzigingen		

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?

Onvoorzien

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Overzicht baten en lasten 2020 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totalen Baten	0	0	0	0
Lasten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totalen Lasten	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting op de wijzigingen Onvoorzien

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 1 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal baten	0	
Lasten		
• Geen verschillen.	0	
Totaal lasten	0	
Totaal saldo wijzigingen		

Totaaloverzicht financieel effect 1e rapportage 2020

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Baten				
1: Ynwenner en Bestjoer	364	364	0	364
2: Mienskip	868	868	81	949
3: Soarch en Wolwêzen	7.379	7.379	2.045	9.424
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	116	116	15	131
5: Wenjen en Omjouwing	450	450	0	450
6: Iepenbiere Romte	4.088	4.088	-69	4.019
Algemiene dekkingsmiddels	39.046	39.910	-15	39.894
Overhead	7	7	0	7
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Ombuigingen algemiene dekkingsmiddels	0	0	0	0
Totaal baten	52.317	53.181	2.056	55.238
Lasten				
1: Ynwenner en Bestjoer	-2.949	-2.949	-7	-2.956
2: Mienskip	-3.937	-3.937	-12	-3.950
3: Soarch en Wolwêzen	-31.378	-30.848	-1.774	-32.622
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-773	-773	-16	-789
5: Wenjen en Omjouwing	-1.608	-1.593	-16	-1.609
6: Iepenbiere Romte	-7.103	-7.219	126	-7.093
Algemiene dekkingsmiddels	-1.105	-638	0	-638
Overhead	-6.913	-6.904	-26	-6.930
Heffing VPB	-2	-2	0	-2
Onvoorzien	0	0	0	0
Ombuigingen algemiene dekkingsmiddels	0	-12	12	0
Totaal lasten	-55.768	-54.876	-1.713	-56.589

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging	Wijziging 1 ^e rapportage	Begroting na 1 ^e rapportage
Saldo van baten en lasten per programma				
1: Ynwenner en Bestjoer	-2.585	-2.585	-7	-2.592
2: Mienskip	-3.070	-3.070	69	-3.001
3: Soarch en Wolwêzen	-24.000	-23.470	272	-23.198
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-656	-656	-1	-658
5: Wenjen en Omjouwing	-1.158	-1.143	-16	-1.159
6: Iepenbiere Romte	-3.014	-3.130	57	-3.074
Algemiene dekkingsmiddels	37.941	39.271	-15	39.256
Overhead	-6.906	-6.897	-26	-6.924
Heffing VPB	-2	-2	0	-2
Onvoorzien	0	0	0	0
Ombuigingen algemiene dekkingsmiddels	0	-12	12	0
Totaal saldo van baten en lasten	-3.451	-1.695	344	-1.351
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	-2.367	-2.367	0	-2.367
Onttrekkingen aan reserves	2.644	2.947	28	2.974
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	277	579	28	607
Geraamde resultaat	-3.174	-1.116	371	-745

Effecten voor de meerjarenraming 2021-2023

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023
Saldo van baten en lasten per programma			
1: Ynwenner en Bestjoer	-27	-27	-27
2: Mienskip	-15	-15	-15
3: Soarch en Wolwêzen	62	64	64
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	45	45	45
5: Wenjen en Omjouwing	-6	139	139
6: Iepenbiere Romte	15	15	16
Algemiene dekkingsmiddels	0	0	0
Overhead	-26	-26	-26
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal effect meerjarenraming	49	195	195
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves			
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamde resultaat	49	195	195

Toelichting op de wijzigingen Effecten voor de meerjarenraming 2021-2023

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023
1: Ynwenner en Bestjoer			
Aansprakelijkheidsverzekering	-27	-27	-27
2: Mienskip			
Indexatie muziekonderwijs	-15	-15	-15
3: Soach en Wolwêzen			
Huurinkomsten peuterspeelzalen	26	26	26
Omvorming peuterspeelzaalwerk	36	36	36
Overig	0	2	2
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
Bijdrage Wetterskip	35	35	35
Overig	10	10	10
5: Wenjen en Omjouwing			
Op basis van het vastgestelde plan van aanpak inzake de Omgevingswet kunnen de structurele ramingen voor inhuur vanaf 2022 komen te vervallen.	0	145	145
Overig	-6	-6	-6
6: Iepenbiere romte			
Huurinkomsten peuterspeelzalen	-26	-26	-26
Vrijval stelpost	25	25	25
Overig	16	16	16
Overhead			
Stoppen detachingscontracten	-26	-26	-26
Totaal saldo wijzigingen	49	195	195

